

OÉ Gaillimh
NUI Galway

**ROINN NA GAELIGE,
OLLSCOIL NA hÉIREANN,
GAILLIMH**

CÚRSA BA SA GHAEILGE

**AN TRÍÚ BLIAIN 2011-2012
LEABHRÁN EOLAIS**

Clár Ábhair

Sonraí Teagmhála	3
Lucht Teagaisc 3BA 2011/2012	4
An Tríú Bliain 2011-12: Tráthchlár – Seimeastar 1	5
An Tríú Bliain 2011-12: Tráthchlár – Seimeastar 2	6
An Ghaeilge sa Tríú Bliain – Dátaí; Modúil an Chúrsa	7
Treoir do Mhic Léinn – Measúnú Leanúnach	8
Marcanna do mhodúil na Teanga, 3BA	9
<u>BA sa Ghaeilge: An Tríú Bliain – Siollabas</u>	10
<i>Seimeastar 1</i>	
Teanga na Nua-Ghaeilge III: Cód, NG351	11
Litríocht na Gaeilge II: Cód, NG364	13
(i) An Nuafhilíocht sa Ghaeilge ó 1970 / Teanga na Sean-Ghaeilge IV	
(ii) An Dírbheathaisnéis Ghaeilge / Gaeilge na hAlban IV	
(iii) Togra Taighde	
Litríocht na Gaeilge I: Cód, NG366	16
(i) An tÚrscéal sa Ghaeilge / Teanga na Sean-Ghaeilge III	
(ii) Téamaí i Nualitríocht na Gaeilge II / Gaeilge na hAlban III	
(iii) Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge	
<i>Seimeastar 2</i>	
Teanga na Nua-Ghaeilge IV: Cód, NG325	19
Litríocht na Gaeilge 1200-1900 II: Cód, NG363	21
(i) Filíocht 17-19ú hAois II – 1600-1700	
(ii) Prós na Gaeilge 1200-1800	
(iii) An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II – Laoithe Fiannaíochta	
Teanga agus Pobal II: Cód, NG365	24
(i) An Béaloideas II	
(ii) An tSochtheangeolaíocht II	
(iii) An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide	
Foirm Chláraithe Aiste	27
Treoirlínte maidir le Scríobh Aistí	28
Foirm Chláraithe don Togra Taighde	29
NG364: Togra Taighde – Treoir don Mhac Léinn	30
Cód Cleachtais OÉG maidir le déileáil le Bradaíl	34
Bileog Stíle/Treoir faoi Thagairtí	36

OÉ Gaillimh
NUI Galway

**Roinn na Gaeilge,
Scoil na dTeangacha, na Litríochtaí agus na gCultúr,
Ollscoil na hÉireann, Gaillimh.**

Oifig na Roinne: Seomra 215, Áras na Gaeilge
Guthán: 091 492564 **Facs:** 091 494522
Ríomhphost: fiona.depaor@oegaillimh.ie
Suíomh Idirlín: <http://www.nuigalway.ie/gaeilge>

SONRAÍ TEANGMHÁLA

Ceann Roinne:

An Dr. Graham Isaac
Líne dhíreach 091 492550, Facs 091 494522
Seomra: 105, folíne: 2550
Ríomhphost: graham.isaac@nuigalway.ie

Rúnaí:

Fiona de Paor
Seomra: 215, folíne: 2564, líne dhíreach 091 492564
Ríomhphost: fiona.depaor@oegaillimh.ie

Comhairleoir don Tríú Bliain:

An Dr Nollaig Ó Muraíle
Seomra 117, folíne 2578, líne dhíreach 091 492578
Ríomhphost: nollaig.omuraile@nuigalway.ie

OÉ Gaillimh
NUI Galway

LUCHT TEAGAISC 3BA 2011/2012

An tOllamh Gearóid Denvir, BA, MA, PhD

Seomra: 119, folíne: 2560

Ríomhphost: gearoid.denvir@oegaillimh.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Litríocht an 20ú hAois idir fhilíocht, phrós agus litríocht dhioscúrsúil; litríocht an 19ú hAois; an litríocht bhéil; an tsochtheangeolaíocht; an chritíc chultúrtha.

An Dr Clodagh Downey, BA, PhD

Seomra: 203, folíne: 2556

Ríomhphost: clodagh.downey@oegaillimh.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Teanga agus litríocht na Sean- agus na Meán-Ghaeilge; filíocht na Meán-Ghaeilge.

Lydia Groszewski, BA, Ard-Diplóma (Aistriúchán), MA

Seomra: 217, folíne: 2585

Ríomhphost: lydia.groszewski@oegaillimh.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Litríocht an fichiú haois sa Ghaeilge agus sa Bhéarla, an chritíc liteartha, teoiricí an aistriúcháin.

An Dr Lillis Ó Laoire, BA, ADO, MA, PhD

Seomra: 213, folíne: 5709

Ríomhphost: lillis.olaoire@oegaillimh.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Comhthéacs, taibhléiriú agus cur i láthair an chultúir; teoiric léann an bhéaloidis; tionchar an náisiúnachais ar an bhéaloidis; modhanna bailithe an bhéaloidis; an béaloideas sa saol domhandaithe; an t-amhrán in Éirinn agus in Albain; an nualitricíocht; an litricíocht réigiúnach.

An Dr Nollaig Ó Muraíle, MA, PhD, MRIA

Seomra: 117; folíne: 2578

Ríomhphost: nollaig.omuraile@oegaillimh.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Logainmneacha; ginealaigh; ainmneacha pearsanta agus sloinntes; na teaghlaigh léannta; traidisiún na lámhscríbhinní déanacha; saol agus saothar na scoláirí móra; Tadhg Ó Cianáin agus Turas na nIarlaí; aistriúcháin ón mBéarla agus ón Laidin go dtí an Nua-Ghaeilge Mhoch.

Tomás L. Ó Murchú, BA, MPhil

Seomra: 217, folíne: 2585

Ríomhphost: tomas.omurchu@oegaillimh.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: Litricíocht agus Gaeilge Chorca Dhuibhne; filíocht an 17ú hAois agus an 18ú hAois; saothar fileata Éamoinn de bhFál.

An Dr John Walsh, BA, MA, PhD

Seomra: 209, folíne 2563

Ríomhphost: john.walsh@oegaillimh.ie

Réimsí taighde agus teagaisc: an tsochtheangeolaíocht; an polasaí teanga; an reachtaíocht teanga; an Ghaeltacht chomhaimseartha; mionteangacha agus meáin chumarsáide; mionteangacha agus forbairt shocheacnamaíochta.

OÉ Gaillimh
NUI Galway

Roinn na Gaeilge

BA sa GHAEILGE

AN TRÍÚ BLIAIN 2011-12: TRÁTHCHLÁR

Seimeastar 1

05 Meán Fómhair – 25 Samhain 2011

Léacht I

Am

An Mháirt 11.00—12.00

Ionad

Téatar Chearbhalláin **nó** Seomra 211, Áras na Gaeilge

Modúl

NG 366: Litríocht na Gaeilge I

Cúrsa

NG 366: An tÚrscéal sa Ghaeilge **nó** Teanga na Sean-Ghaeilge III

Léachtóir

Lydia Groszewski, MA **nó** An Dr Clodagh Downey

Léacht II

Am

An Mháirt 2.00—3.00

Ionad

Téatar Chearbhalláin

Modúl

NG 366: Litríocht na Gaeilge I

Cúrsa

NG 366: Téamaí i Nualitríocht na Gaeilge II: An Scríbhneoir agus an Chathair

Léachtóir

Lydia Groszewski, MA

Léacht III

Am

An Chéadaoin 11.00—12.00

Ionad

Téatar Chearbhalláin

Modúl

NG 364: Litríocht na Gaeilge II

Cúrsa

NG 364: An Nuafhilíocht sa Ghaeilge ó 1970

Léachtóir

An tOllamh Gearóid Denvir

Léacht IV

Am

An Chéadaoin 3.00—4.00

Ionad

Téatar Chearbhalláin

Modúl

NG 366: Litríocht na Gaeilge I

Cúrsa

NG 366: Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge

Léachtóir

An tOllamh Máirín Ní Dhonnchadha

Léacht V

Am

Déardaoin 10.00—11.00

Ionad

Téatar Chearbhalláin

Modúl

NG 364: Litríocht na Gaeilge II

Cúrsa

NG 364: An Dírbheathaisnéis Ghaeilge

Léachtóir

Tomás L. Ó Murchú, MPhil

Léacht VI

Am

An Aoine 4.00—5.00

Ionad

Téatar Chearbhalláin

Modúl

NG 364: Litríocht na Gaeilge II

Cúrsa

NG 364: Togra Taighde **nó** Teanga na Gaeilge Clasaicí III

Léachtóir

Ní bheidh aon léachtaí ann don togra taighde. Féach an leabhrán eolais. Is é an Dr John Walsh an Comhordaitheoir. Is é An Dr Feargal Ó Béarra a bheas i mbun Teanga na Gaeilge Clasaicí III.

OÉ Gaillimh
NUI Galway

Roinn na Gaeilge

BA sa GHAEILGE AN TRÍÚ BLIAIN 2011-12: TRÁTHCHLÁR

Seimeastar 2
9 Eanáir – 31 Márta 2012

Léacht I

Am An Mháirt 11.00—12.00
Ionad Téatar Chearbhalláin nó Seomra 211, Áras na Gaeilge
Modúl NG 365: Teanga agus Pobal II
Cúrsa NG 365: An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide **nó** Teanga na Sean-Ghaeilge IV
Léachtóir An Dr John Walsh **nó** An Dr Clodagh Downey

Léacht II

Am An Mháirt 2.00—3.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 365: Teanga agus Pobal II
Cúrsa NG 365: An tSochtheangeolaíocht II
Léachtóir An Dr John Walsh

Léacht III

Am An Chéadaoin 11.00—12.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 363: Litríocht na Gaeilge 1200-1900 II
Cúrsa NG 363: An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II: Laoithe Fiannaíochta
Léachtóir An Dr Feargal Ó Béarra

Léacht IV

Am An Chéadaoin 3.00—4.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 365: Teanga agus Pobal II
Cúrsa NG 365: An Béaloideas II
Léachtóir AN Dr Lillis Ó Laoire

Léacht V

Am Déardaoin 10.00—11.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 363: Litríocht na Gaeilge 1200-1900 II
Cúrsa NG 363: Filíocht an 17^ú—19^ú hAois II
Léachtóir An Dr Nollaig Ó Muraíle

Léacht VI

Am An Aoine 4.00—5.00
Ionad Téatar Chearbhalláin
Modúl NG 363: Litríocht na Gaeilge 1200-1900 II
Cúrsa NG 363: Prós na Gaeilge 1200-1800
Léachtóir An Dr Nollaig Ó Muraíle

AN GHAELGE SA TRÍÚ BLIAIN, 2011-2012: DÁTAÍ

Teagasc	Scrúduithe
Seimeastar 1: 05 Méan Fómhair - 25 Samhain 2011	05 - 16 Nollaig 2011
Seimeastar 2: 9 Eanáir - 31 Márta 2012	23 Aibreán – 18 Bealtaine 2012

AN GHAELGE SA TRÍÚ BLIAIN, 2011-2012: MODÚIL AN CHÚRSA

Seimeastar I

Cód	Modúl	Scrúdú	Marcanna	ECTS
NG 351	Teanga na Nua-Ghaeilge III	Measúnú Leanúnach Scrúdú Scríofa	100 200 Iomlán 300	5
NG 364	Litríocht na Gaeilge II (i) An Nuafhílocht sa Ghaeilge ó 1970 nó Teanga na Sean- agus na Meán-Ghaeilge IV	Aiste & Scrúdú tí Scrúdú tí	100	5
	(ii) An Dírbheathaisnéis Ghaeilge nó Gaeilge na hAlban IV	Scrúdú Scrúdú tí	100	
	(iii) Togra Taighde nó Teanga na Gaeilge Clasaicí III	Aiste Scrúdú tí	100	
			Iomlán 300	
NG 366	Litríocht na Gaeilge I (i) An tÚrscéal sa Ghaeilge nó Teanga na Sean- agus na Meán-Ghaeilge III	Scrúdú Scrúdú tí	100	5
	(ii) Téamaí i Nualitríocht na Gaeilge II nó Gaeilge na hAlban III	Aiste Scrúdú tí	100	
	(iii) Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge	Scrúdú	100	
			Iomlán 300	

Seimeastar II

NG 325	Teanga na Nua-Ghaeilge IV	Measúnú Leanúnach Scrúdú Scríofa Scrúdú Cainte	150 100 50 Iomlán 300	5
NG 363	Litríocht na Gaeilge 1200-1900 II (i) Filíocht 17 ^ú -19 ^ú hAois II (ii) Prós na Gaeilge 1200-1800 (iii) An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II	Scrúdú Scrúdú Aiste	100 100 100 Iomlán 300	5
NG 365	Teanga agus Pobal II (i) An Béaloideas II (ii) An tSochtheangeolaíocht II (iii) An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide	Scrúdú Aiste Scrúdú tí	100 100 100 Iomlán 300	5
	Iomlán don bhliain		1800	30

TREOIR DO MHC LÉINN – MEASÚNÚ LEANÚNACH

Tá na rialacha seo a leanas i bhfeidhm maidir leis an measúnú leanúnach:

- Clóscríobh gach píosa le spás go leith nó spás dúbailte. Cuir ar an ríomhphost chuig an teagascóir é faoin dáta a leagadh síos nó tabhair dó/di go pearsanta é sa rang teagaisc.
- Sna tascanna scríbhneoireachta, is gá cloí le líon na bhfocal (mura n-iarrfar a mhalairt, i gcás léamhthuiscintí, mar shampla). Ní shaothróidh tú aon mharc breise má théann tú thar an teorainn focal sin ach caillfidh tú marcanna mura scríobhfar go leor.
- Coinneofar cuntas den fhreastal a dhéanann an mac léinn ar na ranganna teagaisc. Cuirfear timpeall rolla le síniú gach seachtain.
- Ní ghlacfar le hobair atá déanach gan cúis mhaith. Má ghlacann an teagascóir le hobair dhéanach ó mhac léinn amháin, beidh buntáiste éagothrom aige/aici ar na mic léinn eile. Cuirfear an riail sin i bhfeidhm ó thús na bliana. Níor cheart duit iarracht a dhéanamh an measúnú leanúnach ar fad a thabhairt don teagascóir ag deireadh an tseimeastair; ní ghlacfar leis sin ach an oiread.
- Má bhí tú tinn nó breoite, ba cheart duit teastas dochtúra nó teastas ó sheirbhísí comhairleoireachta na hollscoile a thabhairt d’Fhiona de Paor.
- Ná déan bradaíl. Má chóipeálann tú an mheasúnacht leanúnach ó fhoinsé éigin, gan aitheantas a thabhairt don fhoinsé sin, is bradaíl í sin agus is cion tromchúiseach í. Tá cur síos ar pholasaí na hollscoile faoin mbradaíl ar fáil sa lámhleabhar seo (lgh. 34-5, thíos).

Marcanna do mhodúil na Teanga, 3BA

Measúnú Leanúnach

Ag deireadh gach seimeastair sa Tríú Bliain bronntar marcanna ar an obair scríofa a dhéanann an mac léinn go leanúnach sna ranganna teagaisc teanga. Mar seo a dháilfear na marcanna sin:

- (i) Seimeastar 1: 100 marc
- (ii) Seimeastar 2: 100 marc

Déanfar an dáileadh de réir an chórais seo a leanas:

- (i) Bunófar an marc seo ar mheánmharc na gceachtanna atá le déanamh ag an mac léinn.
- (ii) Úsáidfear an fhoirmle seo a leanas: iomlán na marcanna méadaithe faoi chodán a bhunófar ar an gcomhréir idir líon na gceachtanna a thugtar isteach agus líon iomlán na gceachtanna atá le déanamh, méadaithe faoin meánchéatadán a shaothraíonn an mac léinn in 1 thuas.

Sampla: Má dhéanann mac léinn 4 ceacht as 5 cinn, agus más 50% an meánmharc de réir 1 thuas, ríomhfar an marc don mheasúnú leanúnach mar seo:

$$\text{Iomlán} = 100 \times \frac{4}{5} \times 50\% = 40 \text{ as } 100$$

Líon na marcanna sna modúil teanga 3BA

NG 351	An Teanga Scríofa	200 (Aiste 100, Gramadach 100)
	Measúnú Leanúnach	100
	Iomlán don seimeastar	300 (as 1800 don chúrsa 3BA ar fad)
NG 325	An Teanga Scríofa	150 (Aiste 125, Gramadach 25)
	Measúnú Leanúnach	100
	Scrúdú Cainte	50
	Iomlán don seimeastar	300 (as 1800 don chúrsa 3BA ar fad)

N.B. Meabhraítear don mhac léinn gur gá PAS GLAN a fháil sna modúil teanga i Seimeastar 1 agus i Seimeastar 2 le pas a fháil sa scrúdú ina iomláine.

BA SA GHAEILGE

An Tríú Bliain

SIOLLABAS

Teideal TEANGA NA NUA-GHAELIGE III				Cód NG 351
Bliain	Uaireanta sa tseachtain	Iomlán Uaireanta	Marcanna	ECTS
3/4BA	2	24	300	5
Comhordaitheoir an Mhodúil An Dr Graham Isaac				
Aidhmeanna an Mhodúil Is é aidhm an mhodúil seo: <ul style="list-style-type: none"> ○ a chur ar chumas an mhic léinn an Ghaeilge a scríobh agus a labhairt ar ardchaighdeán ○ eolas a thabhairt don mhac léinn ar ghramadach agus ar cheartúsáid na Gaeilge ○ scileanna scríbhneoireachta an mhic léinn a fheabhsú ○ scileanna cumarsáide an mhic léinn a fheabhsú ○ scileanna cuir i láthair an mhic léinn a fheabhsú 				
Torthaí na Foghlama Ar chríochnú an mhodúil seo beidh <ul style="list-style-type: none"> ○ forbairt ar scileanna scríbhneoireachta agus labhartha an mhic léinn ○ Forbairt ar chumas léitheoireachta agus anailíse an mhic léinn ○ Ar chumas an mhic léinn aiste a scríobh ar ghnáthchúrsaí reatha an lae 				
Míreanna an Mhodúil <ul style="list-style-type: none"> ○ 24 rang teagaisc a dhíreoidh ar cheart na Gaeilge 				
Téacsanna Nótaí agus ábhar léitheoireachta a ullmhaíodh do na ranganna teagaisc agus atá le fáil ó Rúnáí Roinn na Gaeilge.				
Léitheoireacht bhreise <u>Leabhair ghramadaí</u> Mac Congáil, Nollaig <i>Leabhar Gramadaí Gaeilge</i> (Cló Iar-Chonnachta 2002) Mac Murchaidh, Ciarán <i>Cruinnscríobh na Gaeilge</i> (Cois Life 2006) Ní Mhaonaigh, S. & Mac Lochlainn, A. <i>Speaking Irish/An Ghaeilge Bheo.</i> (New York: McGraw Hill 2008) (leabhar & DVD) Ó Dónaill, Éamonn <i>Teach Yourself Irish Grammar</i> (Hodder 2005) Ó Murchú, D./Ó Murchú, P. <i>Briathra na Gaeilge</i> (Folens) Rialtas na hÉireann <i>Gramadach na Gaeilge agus Litriú na Gaeilge: An Caighdeán Oifigiúil</i> (Oifig an tSoláthair) <u>Foclóirí</u> An Roinn Oideachais <i>An Foclóir Beag</i> (Oifig an tSoláthair 1991) de Bhaldráithe, T. (eag.) <i>English-Irish Dictionary</i> (Oifig an tSoláthair 1959) Grundy V. Ó Cróinín, B. <i>The Pocket Oxford Irish Dictionary</i> (OUP 2000) Mac Mathúna, S., et al., <i>Pocket Irish Dictionary</i> (Harper Collins 1997) Ó Baoill, D.P. (eag.) <i>An Foclóir Póca</i> (An Gúm 1986) Ó Dónaill, N. (eag.) <i>Foclóir Gaeilge-Béarla</i> (Oifig an tSoláthair 1977) <u>Áiseanna leictreonacha</u> <ul style="list-style-type: none"> • Is féidir ceachtanna gramadaí a dhéanamh ar an suíomh www.beo.ie • Tá téarmaíocht uile na Gaeilge ar fáil ag www.acmhainn.ie chomh maith le heolas faoi shuímh eile faoi theanga na Gaeilge • Tá GLÉACHT (leagan leictreonach d'fhoclóir Uí Dhónaill) ar fáil ar na ríomhairí sa Ríomharlann in Áras na Gaeilge. 				
Modh Seachadta		Dhá rang teagaisc in aghaidh na seachtaine sa chéad seimeastar ag gach mac léinn. Beidh 10-15 mac léinn sa rang. Beidh ceacht amháin scríofa ar a laghad (i.e. aiste, aistriúchán srl.) le déanamh in aghaidh na		

	seachtaine.
Seimeastar	1
Teanga an Ranga	Gaeilge
Modhanna Measúnachta	Scrúdú scríofa ag deireadh an tseimeastair. Bronntar 33.3% de mharcanna na teanga as obair leanúnach scríofa sna ranganna teagaisc a bheith déanta go rialta sásúil. Ní mór na scrúdaitheoirí a shásamh i gcumas sa teanga chun pas a bhaint amach sa mhodúl seo.
Iomlán na Marcanna	300

Teideal LITRÍOCHT NA GAEILGE II				Cód NG 364
Bliain	Uaireanta sa tseachtain	Iomlán Uaireanta	Marcanna	ECTS
3/4BA	3	36	300	5
Comhordaitheoir an Mhodúil An Dr Graham Isaac				
Aidhmeanna an Mhodúil				
Tuiscint a thabhairt don mhac léinn ar:				
<ul style="list-style-type: none"> ○ Fás agus forbairt na nuafhilíochta Gaeilge ó 1970 anuas ○ An dírbheathaisnéis Ghaeilge agus saothar údar ar leith a shaothraigh í ○ An comhthéacs liteartha agus cultúrtha inar cumadh an nuafhilíocht agus an dírbheathaisnéis ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Teanga na Sean-Ghaeilge IV, beidh tuiscint aige/aici ar bhunstruchtúr theanga na Sean-Ghaeilge agus beidh ar a chumas/cumas sleachta filíochta Sean-Ghaeilge a léamh. <u>Réamhriachtanas</u>: Teanga na Sean-Ghaeilge I-III. ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Gaeilge na hAlban IV, beidh tuiscint aige/aici ar bhunstruchtúr theanga Ghaeilge na hAlban. <u>Réamhriachtanas</u>: Gaeilge na hAlban I-III. 				
Roghnóidh an mac léinn ábhar taighde nach mór do bhall d'fhoireann na Roinne a cheadú roimh 07 Samhain 2011 tá an Togra le leagan isteach faoin 31 Márta 2012. Féach an cháipéis faoin Togra Taighde atá sa leabhrán seo (Igh. 30-3, thíos).				
Torthaí na Foghlama				
Ar chríochnú an mhodúil seo beidh				
<ul style="list-style-type: none"> ○ Léargas ag an mac léinn ar na gnéithe éagsúla atá luaite in aidhmeanna an mhodúil seo ○ Forbairt ar chumas léitheoireachta agus anailíse an mhic léinn ○ Forbairt ar scileanna anailíse an mhic léinn ○ Ar chumas an mhic léinn togra taighde a dhéanamh go neamhspleách ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Teanga na Sean-Ghaeilge IV, beidh méadú ar a b(h)uneolas ar ghramadach na Sean-Ghaeilge agus freisin ar litríocht phróis na Sean-Ghaeilge ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Gaeilge na hAlban IV, beidh méadú ar a b(h)uneolas ar theanga agus litríocht Ghaeilge na hAlban. 				
Míreanna an Mhodúil				
(i) <i>An Nuafhilíocht sa Ghaeilge ó 1970 nó Teanga na Sean-Ghaeilge IV</i>				
(ii) <i>An Dírbheathaisnéis Ghaeilge nó Gaeilge na hAlban IV</i>				
(iii) <i>Togra Taighde</i>				
Téacsanna				
(i) <i>An Nuafhilíocht sa Ghaeilge ó 1970</i>				
Mac Donncha, Jackie <i>Gáineamh Séidte</i> (Cló Iar-Chonnachta, 2003)				
Ní Dhomhnaill, Nuala <i>Feis</i> (An Sagart, 1991)				
Ó Muirthile, Liam <i>Dialann Bóthair</i> (Gallery Books, 1992)				
<u><i>Teanga na Sean-Ghaeilge IV</i></u>				
McCone, Kim <i>A First Old Irish Grammar and Reader</i> (NUI, Maynooth, 2005)				
Strachan, John <i>Old Irish Paradigms and selections from the Old-Irish Glosses</i> (Royal Irish Academy, 1976)				
Sleachta as scoth na ndánta Sean- agus Meán-Ghaeilge				
(ii) <i>An Dírbheathaisnéis Ghaeilge</i>				
Ní Mhainín, M., & Ó Murchú, L.P. <i>Peig, A Scéal Féin</i> (An Sagart, 1998)				

Ó Criomhthain, Tomás	<i>An tOileánach</i> (Cló Talbóid, 2002)
Ó Súilleabháin, Muiris	<i>Fiche Bliain ag Fás</i> (An Sagart, 2008)
Dáilfear ábhar léitheoireachta eile, srl., i rith an chúrsa.	
<u>Gaeilge na hAlban IV</u>	
Tabharfar amach liosta téacsanna ag tus an chúrsa.	
(iii) <i>Togra Taighde nó Gaeilge na hAlban IV nó Sean-/Mean-Ghaeilge IV</i>	
Cuirfear liosta téacsanna ar fáil de réir an chúrsa a roghnóidh an mac léinn.	
<u>Teanga na Gaeilge Clasaicí III</u>	
Bergin, O.	<i>Trí Biorghaoithe an Bháis – Séathrún Céitinn</i> (Institiúid AL BÁC, 1931; 1992)
Falconer, S.	<i>Lorgaireacht an tSoidhigh Naomhtha</i> (Institiúid AL BÁC, 1953)
Mac Aingil, Aodh	<i>Scáthán Shacramuinte na hAithridhe</i> (Institiúid AL BÁC, 1952)
Ó Maonaigh, C.	<i>Smaointe Beatha Chríost</i> ((Institiúid AL BÁC, 1944)
O’Rahilly, Cecile	<i>Cath Finntrágha</i> (Institiúid AL BÁC, 1962)
Léitheoireacht Bhreise	
(i) <i>An Nuafhilíocht sa Ghaeilge ó 1970</i>	
de Bric, Máire	‘An Slánú i bhfilíocht Nuala Ní Dhomhnaill’, <i>Irisleabhar Mhá Nuad 1993</i> , 168-186.
de Paor, Pádraig	<i>Tionscnamh Filíochta Nuala Ní Dhomhnaill</i> (An Clóchomhar, 1997)
Denvir, Gearóid	‘Aidhe Í! Aidhe Ó! Mairimid Beo’, in <i>Litríocht agus Pobal</i> (Cló Iar-Chonnachta, 1997)
Mhac an tSaoi, Máire	‘Náisiún na mBailte Fearainn’, <i>Comhar</i> , Lúnasa 1984, 52.
Ní Thuile, Póilín	‘Filíocht Liam Uí Mhuirthile’, <i>Léachtaí Cholm Cille XVII</i> , 119-144.
Nic Dhiarmada, Bríona	‘Imram sa tSíce: Filíocht Nuala Ní Dhomhnaill agus proiséal an Indibhidithe’, <i>Oghma 5</i> .
Nic Eoin, Máirín	<i>Trén bhFearann Breac</i> (Cois Life, 2005)
Ó Cearnaigh, Seán	<i>Poetry Ireland</i> , Uimh 39 (Eagrán speisialta ar fhilíocht na Gaeilge)
Ó hAnluain, Eoghan	‘Nuafhilíocht na Gaeilge 1966-86’, <i>Léachtaí Cholm Cille XVII</i> , 7-24
Ó hAnluain, Eoghan	<i>Leath na Spéire</i> (An Clóchomhar, 1992)
Ó Tuama, Seán	‘Nuala Ní Dhomhnaill: An Mháthair Ghrámhar agus an Mháthair Ghránna ina cuid filíochta’, <i>Léachtaí Cholm Cille XVII</i> , 95-116.
Ó Tuama, Seán	<i>Coiscéim na hAoise Seo</i> , Réamhrá ix-xix
Sewell, Frank	<i>Modern Irish Poetry: A New Alhambra</i> (OUP, 2000)
<u>Teanga na Sean-Ghaeilge IV</u>	
Quin, E. G.	<i>Old-Irish Workbook</i> (Royal Irish Academy, 1975)
Ahlqvist, Anders	<i>Téarmaí Gramadaí na Sean-Ghaeilge</i> (An Gúm, 1993)
Thurneysen, Rudolf	<i>A Grammar of Old Irish</i> (DIAS, 1975)
(ii) <i>An Dírbheathaisnéis Ghaeilge</i>	
De Brún, Fiontán	<i>Seosamh Mac Grianna agus an Mhéin Rúin</i> (An Clóchomhar, 2002)
Mac Conghail, Muiris	‘ <i>Oileán Eile</i> ’—Físeán i Leabharlann Shéamais Uí Argadáin

————	<i>Rí-Éigeas na nGael – Léachtaí Cuimhneacháin ar Sheosamh Mac Grianna</i> (Coiscéim, 1994)
————	<i>Seosamh Mac Grianna/Iolann Fionn – Clár Saothair</i> (Coiscéim, 1990)
Ó Conaire, Breandán	<i>Tomás an Bhlascaoid</i> (Cló Iar-Chonnachta, 1992)
————	<i>Myles na Gaeilge</i> (An Clóchomhar, 1986)
Ó Muircheartaigh, A.	<i>Oidhreacht an Bhlascaoid</i> (Coiscéim, 1989)
Ó Muirí, Pól	<i>A Flight from Shadow: the Life and Work of Seosamh Mac Grianna</i> (Lagan Press, 1999)
Mac Congáil, Nollaig agus Uí Nia, Gearóidín	A Bibliography of Modern Gaelic Literature in Translation http://10.115.12.129/bibltran/
<u><i>Gaeilge na hAlban IV</i></u> Tabharfar amach liosta léitheoireachta ag tús an chúrsa.	
<i>(iii) Togra Taighde (5000 focal)</i> Roghnóidh an mac léinn ábhar taighde nach mór do bhall d'fhoireann na Roinne a cheadú roimh 07 Samhain 2011 – scrúdófar an Togra Taighde trí aiste a leagfar isteach faoin 31 Márta 2012. Bíonn comhairle agus treoir le fáil ó bhaill foirne ag gach mac léinn a thagann ag lorg treorach i dtaobh a chuid taighde i gcaitheamh an chúrsa. Féach an cháipéis faoin Togra Taighde sa leabhrán seo (lgh. 30-3, thíos).	
<u><i>Teanga na Gaeilge Clasaicí III</i></u>	
Bergin, Osborn	<i>Irish Bardic Poetry</i> (Institiúid AL BÁC, 1970)
Carney, James	<i>Topographical Poems by Seaán Mór Ó Dubhagáin and Giolla-na-Naomh Ó hUidhrín</i> (Institiúid AL BÁC, 1943)
Knott, Eleanor	'An Irish Seventeenth-Century Translation of the Rule of St. Clare', <i>Ériu</i> XV (1948)
McManus, Damien	'Teanga an Dána agus Teanga an Phróis', <i>Léachtaí Cholm Cille</i> XXIV (1994), 114-35
McManus, Damian	An Nua-Ghaeilge Chlasaiceach', <i>Stair na Gaeilge</i> (eag. K. McCone et al., 1994), 335-446
O'Rahilly, T.F.	<i>Desiderius</i> (Institiúid AL BÁC, 1955)
Walsh, Paul	<i>Gleanings from Irish Manuscripts</i> (Three Candles, 1933)
Modh Seachadta	Léachtaí
Seimeastar	1
Teanga an Ranga	Gaeilge
Modhanna Measúnachta	(i) An Nuafilíocht sa Ghaeilge ó 1970: Aiste & Scrúdú Tí Teanga na Sean-Ghaeilge IV: Scrúdú Tí (i) An Dirbheathaisnéis Ghaeilge: Scrúdú Gaeilge na hAlban IV: Scrúdú Tí (iii) Togra Taighde: Scrúdú Tí Teanga na Gaeilge Clasaicí III: Scrúdú Tí
Iomlán na Marcanna	300

Teideal LITRÍOCHT NA GAEILGE I				Cód NG 366
Bliain	Uaireanta sa tseachtain	Iomlán Uaireanta	Marcanna	ECTS
3/4BA	3	36	300	5
Comhordaitheoir an Mhodúil An Dr Graham Isaac				
Aidhmeanna an Mhodúil Tuiscint a thabhairt don mhac léinn ar: <ul style="list-style-type: none"> ○ Fás agus forbairt an úrscéil Ghaeilge sa 20^ú haois ○ Saothar údar ar leith a shaothraigh an t-úrscéal in imeacht an 20^ú haois ○ An comhthéacs liteartha agus cultúrtha inar cumadh an t-úrscéal ○ Téamaí éagsúla a saothraíodh go leanúnach i nualitríocht na Gaeilge sa 20^ú haois ○ Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge, an traidisiún liteartha sa tréimhse 600-1200 (i.e. Sean- agus Meán-Ghaeilge), trí dhírú isteach ar fhilíocht na tréimhse sin ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Teanga na Sean-Ghaeilge III, beidh tuiscint aige/aici ar bhunstruchtúr theanga na Sean-Ghaeilge agus beidh ar a chumas/cumas sleachta filíochta Sean-Ghaeilge a léamh. <u>Réamhriachtanas</u>: Teanga na Sean-Ghaeilge I agus II. ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Gaeilge na hAlban III, beidh tuiscint aige/aici ar bhunstruchtúr theanga Ghaeilge na hAlban. <u>Réamhriachtanas</u>: Gaeilge na hAlban I-II. 				
Torthaí na Foghlama Ar chríochnú an mhodúil seo beidh <ul style="list-style-type: none"> ○ Léargas ag an mac léinn ar na gnéithe éagsúla atá luaite in aidhmeanna an mhodúil seo ○ Forbairt ar chumas léitheoireachta agus anailíse an mhic léinn ○ Forbairt ar scileanna anailíse an mhic léinn ○ Ar chumas an mhic léinn aiste chritice a scríobh ar chúrsaí liteartha ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Teanga na Sean-Ghaeilge III, beidh méadú ar a b(h)uneolas ar ghramadach na Sean-Ghaeilge agus freisin ar litríocht fhileata na Sean-Ghaeilge ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Gaeilge na hAlban III, beidh méadú ar a b(h)uneolas ar theanga agus litríocht Ghaeilge na hAlban ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge, beidh léargas aige/aici ar an traidisiún liteartha sa tréimhse 600-1200. ○ Sa chás go roghnaíonn mac léinn Gaeilge na hAlban III, beidh méadú ar a b(h)uneolas ar theanga agus litríocht Ghaeilge na hAlban. 				
Míreanna an Mhodúil <ul style="list-style-type: none"> (i) <i>An tÚrscéal sa Ghaeilge nó Teanga na Sean-Ghaeilge III</i> (ii) <i>Téamaí i Nualitríocht na Gaeilge II nó Gaeilge na hAlban III</i> Múinfear ceann amháin de na cúrsaí seo a leanas: An Scríbhneoir agus an Chathair 2009/2010 Litríocht na Fantaisíochta Litríocht na Turasóireachta An Reiligiún sa Nualitríocht An Deoraíocht sa Litríocht (iii) <i>Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge</i> 				
Téacsanna <ul style="list-style-type: none"> (i) <i>An tÚrscéal sa Ghaeilge</i> Mac Síomóin, Tomás <i>In Innhe</i> (Coiscéim, 2004) Ó Tuairisc, Eoghan <i>L'Attaque</i> (Mercier Press, 1998) <p><u><i>Teanga na Sean-Ghaeilge III</i></u> Strachan, John <i>Old Irish Paradigms and selections from the Old-Irish Glosses</i> (Royal Irish Academy, 1976) McCone, Kim <i>A First Old Irish Grammar and Reader</i> (NUI, Maynooth, 2005)</p>				

Sleachta as scoth na ndánta Sean- agus Meán-Ghaeilge

- (ii) *Téamaí i Nualitríocht na Gaeilge I: An Scríbhneoir agus an Chathair*
Ó Direáin, Máirtín 'Ár Ré Dhearóil' - *Máirtín Ó Direáin: Dánta 1939-1979*
(An Clóchomhar Tta, 2004)
Ó Doibhlin, Breandán *An Branar Gan Cur* (Sáirséal Ó Marcaigh, 1984)
Ó Cadhain, Máirtín 'An Eochair' – *An tSraith ar Lár* (Sáirséal agus Dill, 1967)
Ó Conaire, Pádraic *Deoraíocht* (Helicon Teoranta, 1980)
Ó Searcaigh, Cathal *Ag Tnúth leis an tSolais 1975-2000* (Cló Iar-Chonnacht Teo, 2000)

Gaeilge na hAlban III

Tabharfar amach liosta léitheoireachta ag tús an chúrsa.

- (iii) *Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge*
Gerard Murphy *Early Irish Lyrics* (Four Courts, 1998)
Tomás Ó Floinn *Athbheo* (Cló Morann, 1955)
Ó Conghaile/Ó Ríordáin *Rí na nUile* (Sáirséal agus Dill, 1967)

Tabharfar cóipeanna de dhánta ar leithligh amach ag na léachtaí.

Léitheoireacht Bhreise

(i) *An tÚrscéal sa Ghaeilge*

- Delap, Breandán *Úrscéalta stairiúla na Gaeilge* (An Clóchomhar, 1993).
Mac Craith, Mícheál 'L'Attaque: úrscéal faoi stiúir', *Macalla* 1985, 15–36.
Ní Thuile, Póilín 'L'attaque: scrúdú ar a phríomhcharachtar', *Irisleabhar Mhá Nuad*, 1984, 63-104.
Nic Eoin, Máirín *Eoghan Ó Tuairisc; beatha agus saothar* (An Clóchomhar, 1988).
Nic Eoin, Máirín *Trén bhfearann breac: an dlíathriú cultúir agus nualitríocht na Gaeilge* (Cois Life, 2005), 124-131.
Dónall Ó Braonáin, 'Léirmheas: Tionscnamh Reacaireachta' (alt ar *In Inmhe* le Tomás Mac Síomóin) in *Comhar* (Iúil 2005 Iml 65 Uimhir 7) ar fáil ar Jstor <http://www.jstor.org/stable/2557522>
Ó Fiannachta, Pádraic *An tÚrscéal sa Ghaeilge*, Léachtaí Cholm Cille XXI (An Sagart, 1991)
O'Leary, Philip *Prose literature of the Gaelic Revival 1892-1921: ideology and innovation* (Penn State Press, 1994), 421-6.
Titley, Alan *An tÚrscéal Gaeilge* (An Clóchomhar, 1994)

Teanga na Sean-Ghaeilge III

- Quin, E. G. *Old-Irish Workbook* (Royal Irish Academy, 1975)
Ahlqvist, Anders *Téarmaí Gramadaí na Sean-Ghaeilge* (An Gúm, 1993)
Thurneysen, Rudolf *A Grammar of Old Irish* (DIAS, 1975)

(ii) *Téamaí i Nualitríocht na Gaeilge II*

- Denvir, Gearóid *Litríocht agus Pobal: Cnuasach Aistí* (Conamara: Cló Iar-Chonnachta, 2005.)
De Paor, Louis 'Contemporary Poetry in Irish: 1940-2000' in *The Cambridge History of Irish Literature Volume II 1890 – 2000* (Cambridge: Cambridge University Press, 2006)
Mac Cárthaigh, Eoin 'Placing Cathal Ó Searcaigh' in *On the Side of Light: Critical Essays on the poetry of Cathal Ó Searcaigh* (Dublin: Arlen House, 2002.)

Mac Craith, Mícheál	‘Deoraíocht agus The Elephant Man’ in <i>Macalla 1982</i> (Gaillimh: An Cumann Éigse agus Seanchais, 1982.)
Mac Craith, Mícheál	‘An Turas Fionnachtana i saothar cruthaitheach Bhreandáin Uí Dhoibhlin’ in <i>Breandán Ó Doibhlin: Saol agus Saothar</i> (Baile Átha Cliath: Coiscéim, 2007.)
Mac Craith, Mícheál	<i>Oileán Rúin agus Muir an Dáin: Staidéar ar fhilíocht Mháirtín Uí Dhíreáin</i> (Baile Átha Cliath: Comhar Teoranta, 1993.)
Ní Annracháin, Máire	(eagarthóir) <i>Saothar Mháirtín Uí Chadhain: Léachtaí Cholm Cille xxxvii</i> (Maigh Nuad: An Sagart, 2007.)
Nic Eoin, Máirín	‘Contemporary prose and drama in Irish 1940 – 2000’ in Kelleher, Margaret and O’ Leary, Philip., (eagarthóirí) <i>The Cambridge History of Irish Literature Volume II 1890 – 2000</i> (Cambridge: Cambridge University Press, 2006.)
Titley, Alan	<i>An tÚrscéal Gaeilge</i> (Baile Átha Cliath: An Clóchomhar Tta, 1991.)
<i>(iii) Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge</i>	
Carney, James	‘Two poems from Acallam na Senórach’, in J. Carney and D. Greene (eag.), <i>Celtic Studies: Essays in Memory of Angus Matheson</i> (Londain, 1968), 22-32.
Martin, B.K.	‘The lament of the Old Woman of Beare: a critical evaluation’, <i>Medium Aevum</i> 38/3 (1969), 245-61.
Ó Broin, Pádraig	<i>Early lyric poetry</i> (Reprinted from <i>The American Scholar</i> Imleabhar 31, Uimhir 1, Geimhreadh 1961-2)
Ó Coileáin, Seán	‘The setting of <i>Géisid cúan</i> ’, in John Carey, Máire Herbert & Kevin Murray (eag.), <i>Cín Chille Cúile. Texts, Saints and Places. Essays in Honour of Pádraig Ó Riain</i> (Aberystwyth, 2004), 234-48.
Ó Corráin, Donnchadh	‘Early Irish hermit poetry?’ in <i>Sages, saints and storytellers. Celtic Studies in honour of Professor James Carney</i> , Eag., Donnchadh Ó Corráin, Liam Breatnach agus Kim McCone (An Sagart, 1989), 251-67.
Quin, Ernest Gordon	‘The Early Irish poem <i>Ísucán</i> ’, <i>Cambridge Medieval Celtic Studies</i> Uimh. 1 (Samhradh 1981), 39-52.
Tymoczko, Maria	‘“Cétamon”: vision in early Irish seasonal poetry’, <i>Éire-Ireland</i> 18 (1983), 17-39.
Williams/Ní Mhuiríosa	<i>Traidisiún Liteartha na nGael</i> (An Clóchomhar, 1979) Caibidil 2, ‘An File’ (lgh. 19-49).
Molfar sleachta agus altanna eile fós ag na léachtaí.	
Modh Seachadta	Léachtaí
Seimeastar	1
Teanga an Ranga	Gaeilge
Modhanna Measúnachta	(i) An tÚrscéal sa Ghaeilge: Scrúdú Teanga na Sean-Ghaeilge III: Scrúdú Tí (ii) Téamaí i Nualitríocht na Gaeilge II: Aiste Gaeilge na hAlban III: Scrúdú Tí (iii) Filíocht Liriciúil na Sean- agus na Meán-Ghaeilge: Scrúdú
Iomlán na Marcanna	300

Teideal TEANGA NA NUA-GHAELIGE IV				Cód NG 325
Bliain	Uaireanta sa tseachtain	Iomlán Uaireanta	Marcanna	ECTS
3/4BA	2	24	300	5
Comhordaitheoir an Mhodúil An Dr Graham Isaac				
Aidhmeanna an Mhodúil Is é aidhm an mhodúil seo: <ul style="list-style-type: none"> ○ a chur ar chumas an mhic léinn an Ghaeilge a scríobh agus a labhairt ar ardchaighdeán ○ eolas a thabhairt don mhac léinn ar ghramadach agus ar cheartúsáid na Gaeilge ○ scileanna scríbhneoireachta an mhic léinn a fheabhsú ○ scileanna cumarsáide an mhic léinn a fheabhsú ○ scileanna cur i láthair an mhic léinn a fheabhsú 				
Torthaí na Foghlama Ar chríochnú an mhodúil seo beidh <ul style="list-style-type: none"> ○ forbairt ar scileanna scríbhneoireachta agus labhartha an mhic léinn ○ Forbairt ar chumas léitheoireachta agus anailíse an mhic léinn ○ Ar chumas an mhic léinn aiste a scríobh ar ghnáthchúrsaí reatha an lae 				
Míreanna an Mhodúil <ul style="list-style-type: none"> ○ 24 rang teagaisc a dhíreoidh ar cheart na Gaeilge 				
Téacsanna Nótaí agus ábhar léitheoireachta a ullmhaíodh do na ranganna teagaisc agus atá le fáil ó Rúnáí Roinn na Gaeilge.				
Léitheoireacht bhreise <u>Leabhair ghradaí</u> Mac Congáil, Nollaig <i>Leabhar Gramadaí Gaeilge</i> (Cló Iar-Chonnachta 2002) Mac Murchaidh, Ciarán <i>Cruinnscríobh na Gaeilge</i> (Cois Life 2006) Ní Mhaonaigh, S. & Mac Lochlainn, A. <i>Speaking Irish/An Ghaeilge Bheo.</i> (New York: McGraw Hill 2008) (leabhar & DVD) Ó Dónaill, Éamonn <i>Teach Yourself Irish Grammar</i> (Hodder 2005) Ó Murchú, D./Ó Murchú, P. <i>Briathra na Gaeilge</i> (Folens) Rialtas na hÉireann <i>Gramadach na Gaeilge agus Litriú na Gaeilge: An Caighdeán Oifigiúil</i> (Oifig an tSoláthair)				
<u>Foclóirí</u> An Roinn Oideachais <i>An Foclóir Beag</i> (Oifig an tSoláthair 1991) de Bhaldráithe, T. (eag.) <i>English-Irish Dictionary</i> (Oifig an tSoláthair 1959) Grundy V. Ó Cróinín, B. <i>The Pocket Oxford Irish Dictionary</i> (OUP 2000) Mac Mathúna, S., <i>et al.</i> , <i>Pocket Irish Dictionary</i> (Harper Collins 1997) Ó Baoill, D.P. (eag.) <i>An Foclóir Póca</i> (An Gúm 1986) Ó Dónaill, N. (eag.) <i>Foclóir Gaeilge-Béarla</i> (Oifig an tSoláthair 1977)				
<u>Áiseanna leictreonacha</u> <ul style="list-style-type: none"> • Is féidir ceachtanna gramadaí a dhéanamh ar an suíomh www.beo.ie • Tá téarmaíocht uile na Gaeilge ar fáil ag www.acmhainn.ie chomh maith le heolas faoi shuímh eile faoi theanga na Gaeilge • Tá GLÉACHT (leagan leictreonach d'fhoclóir Uí Dhónaill) ar fáil ar na ríomhairí sa Ríomharlann in Áras na Gaeilge. 				
Modh Seachadta		Dhá rang teagaisc in aghaidh na seachtaine sa chéad seimeastar ag gach mac léinn. Beidh 10-15 mac léinn sa rang. Beidh ceacht amháin scríofa ar a laghad (i.e. aiste, aistriúchán srl.) le déanamh in aghaidh na seachtaine.		

Seimeastar	2
Teanga an Ranga	Gaeilge
Modhanna Measúnachta	Scrúdú scríofa ag deireadh an tseimeastair. Bronntar 33.3% de mharcanna na teanga as obair leanúnach scríofa sna ranganna teagaisc a bheith déanta go rialta sásúil. Beidh ar gach mac léinn scrúdú cainte a dhéanamh mar chuid den mhodúl seo. Ní mór na scrúdaitheoirí a shásamh i gcumas sa teanga chun pas a bhaint amach sa scrúdú cinn bhliana
Iomlán na Marcanna	300

Teideal LITRÍOCHT NA GAEILGE 1200-1900 II				Cód NG 363
Bliain	Uaireanta sa tseachtain	Iomlán Uaireanta	Marcanna	ECTS
3/4BA	3	36	300	5
Comhordaitheoir an Mhodúil An Dr Graham Isaac				
Aidhmeanna an Mhodúil:				
<ul style="list-style-type: none"> ○ Samplaí de shaothar na bhfilí Gaeilge sa tréimhse 1600-1775 a chur os comhair an mhic léinn mar léiriú ar scéal na hÉireann agus ar shaol a muintire le linn na tréimhse céanna. ○ Spléachadh a thabhairt don mhac léinn ar sciar beag de shaibhreas an phróis sa Ghaeilge ó dheireadh Ré na Meán-Ghaeilge anuas go dtí an 18ú haois. ○ Blaiseadh a thabhairt don mhac léinn ar roinnt de na dánta is taitneamhaí atá le fáil sna duanairí a réitíodh do Shomhairle Mac Domhnaill san Ísiltír Spáinneach. 				
Torthaí na Foghlama				
Ar chríochnú an mhodúil seo beidh				
<ul style="list-style-type: none"> ○ Léargas ag an mac léinn ar shaothrú na filíochta Gaeilge san aois ina dtáinig deireadh leis an seanchóras Gaelach, eolas aige/aici ar chuid de shaothar na bhfilí ba thábhachtaí san aois chorrathach sin, agus tuiscint ar na cúinsí sochpholaitíochta ina raibh na filí ag obair. ○ Léargas ag an mac léinn ar iomadúlacht an ábhair atá le fáil i bprós na Nua-Ghaeilge ó 1200 i leith agus ar an teagmháil a bhí ag Éirinn sa Mheánaois dhéanach le cultúir agus le teangacha eile, sa Bhreatain agus ar Mhór-Roinn na hEorpa, agus an chaoi ar cuireadh ábhar as na cultúir agus na teangacha sin ar fáil trí mheán aistriúcháin. ○ Léargas ag an mac léinn ar ghníomhréim Shomhairle Mhic Dhomhnaill, ar thábhacht agus ar fhorás na Fiannaíochta mar ábhar siamsaíochta d'uaisle Gael in Éirinn agus i gcéin, agus ar an tionchar a bhí ag eachtraí tubaisteacha bhlianta tosaigh an 17ú haois. 				
Míreanna an Mhodúil				
(i) <i>Filíocht 17ú-19ú hAois II – 1600-1700</i>				
(ii) <i>Prós na Gaeilge 1200-1800</i>				
(iii) <i>An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II</i>				
Téacsanna				
(i) <i>Filíocht 17ú-19ú hAois II – 1600-1700</i>				
de Brún, P., et al., <i>Nua-Dhuanaire I</i> (Institiúid Ardléinn BÁC, 1971)				
Ó Murchú, Liam P. <i>Cúirt an Mheon-Oíche</i> (1982)				
Ó Tuama, S & Kinsella, T <i>An Duanaire 1600-1900</i> (Foras na Gaeilge, 1981)				
Ó Tuama, Seán <i>Caoineadh Airt Uí Laoghaire</i> (An Clóchomhar, 1961)				
(ii) <i>Prós na Gaeilge 1200-1800</i>				
Bergin, Osborn <i>Sgéalaigheacht Chéitinn: Stories from Keating's History of Ireland</i> (Acadamh Ríoga na hÉireann, 1930)				
de Bhaldraithe, Tomás 'Pairlimint Chloinne Tomáis', <i>Scríobh</i> [eag. Seán Ó Mórdha] 1 (1974), 143-60; 2 (1975), 141-62; 3 (1978), 185-202				
Mac Giolla Chomhaill, A. <i>Díolaim Próis, 1450-1850</i> (FNT, 1971)				
_____ <i>Beatha Cholm Cille</i> (FNT, 1981)				
Ó Doibhlin, Breandán <i>Manuaíl de Litríocht na Gaeilge I, II, III, IV & V</i> (Coiscéim, 2003, 2006, 2007, 2009)				
(iii) <i>An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II</i>				
Mac Néill/Murphy <i>Duanaire Finn, I</i> (Cumann na Scríbhneann nGaedhilge, 1908), II (1933)				
Ó Cléirigh, Tomás <i>Aodh Mac Aingil agus an Scoil Nua-Ghaeilge i Lobháin</i> (1985)				
Ó Maonaigh, Cainneach 'Scríbhneoirí Gaeilge an seachtú haois déag', <i>Studia Hibernica</i> 2 (1962), 182-208				
Dáilfear pacáistí ranga ag tús an tseimeastair chomh maith.				

Léitheoireacht bhreise*(i) Filíocht 17ú-19ú hAois II – 1600-1700*

- Binéid, Dara *Searc na Suadh: Gnéithe de Fhilíocht Dháibhí Uí Bhruadair* (An Clóchomhar, 2003)
- Caball, Marc *Poets and Politics: Reaction and Continuity in Irish Poetry, 1558-1625* (Field Day, 1998)
- MacErlean, J. *Duanaire Dháibhidh Uí Bhruadair: The Poems of David Ó Bruadair, I, II, III* (Cumann na Scríbeann nGaedhilge, 1910, 1913, 1917)
- Ní Cheallacháin, Máire *Filíocht Phádraigín Haicéad* (An Clóchomhar, 1962)
- Ní Mhurchú/Breathnach *Beathaisnéis 1560-1781* (An Clóchomhar, 2001)
- O’Rahilly, Cecile *Five Seventeenth-Century Political Poems* (Institiúid Ardléinn BÁC, 1952)

- O’Riordan, Michelle *The Gaelic Mind and the Collapse of the Gaelic World* (Cork University Press, 1990)
- Riggs, Pádraigín *Dáibhí Ó Bruadair: His Historical and Literary Context* (Cumann na Scríbeann nGaedhilge, 2001)
- Ua Duinnín, Pádraig *Dánta Phiarais Feiritéir* (Connradh na Gaedhilge 1903; athchló Aubane Historical Society, 1999)
- Williams/Ní Mhuiríosa *Traidisiún Líteartha na nGael* (An Clóchomhar, 1979), 201-232

(ii) Prós na Gaeilge 1200-1800

- Flower, Robin *The Irish Tradition* (1947)
- McCaughey, Terence *Dr Bedell and Mr King: The Making of the Irish Bible* (2001)
- Mac Conmara, Máirtín *An Léann Eaglasta in Éirinn 1200-1900* (1988)
- Ní Mhurchú/Breathnach *Beathaisnéis 1560-1781* (An Clóchomhar 2001)
- Ní Shé, Nessa *Tóraíocht Dhiarmada agus Ghráinne* (1971)
- Ó Cléirigh, Tomás *Aodh Mac Aingil agus an Scoil Nua-Ghaeilge i Loháin* (1985)
- Ó Cuív, Brian (eag.) *Seven Centuries of Irish Learning 1000-1700* (1961, 1971)
- Ó Háinle, Cathal ‘An t-úrscéal nár tháinig.’ In *An tOchtú hAois Déag: Léachtaí Cholm Cille* (1975), 5-29
- Ó Muraíle, Nollaig *The Celebrated Antiquary: Dubhaltach Mac Fhirbhisigh, c 1600-1671 – His Lineage, Life and Learning* (1996; 2002)
- *Mícheál Ó Cléirigh, His Associates and St Anthony’s College, Louvain* (2008)
- Ó Riain, Pádraig (eag.) *Beatha Aodha Ruaidh: The Life of Red Hugh O’Donnell – Historical and Literary Contexts* (Cumann na Scríbeann nGaedhilge, 2002)
- (eag.) *Geoffrey Keating’s Foras Feasa ar Éirinn: Reassessments* (2008)
- Williams/Ní Mhuiríosa *Traidisiún Líteartha na nGael* (An Clóchomhar, 1979), 101-46

(iii) An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II

- Carey, John (eag.) *Duanaire Finn: Reassessments* (Cumann na Scríbeann nGaedhilge, 2003)
- Cunningham/Gillespie *Stories from Gaelic Ireland: Microhistories from the Sixteenth-Century Irish Annals* (Four Courts, 2003)
- Ó Buachalla, Breandán ‘Annála Ríoghachta Éireann is Foras Feasa ar Éirinn: an comhthéacs comhaimseartha.’ *Studia Hibernica* 22-23 (1982-3), 59-105
- Ó Dúshláine, Tadhg *An Eoraip agus Litríocht na Gaeilge 1600-1650* (An Clóchomhar, 1987)

Ó hUiginn, Ruairí	‘Duanaire Finn.’ <i>An Fhiannaíocht</i> (eag. P. Ó Fiannachta), <i>Léachtaí Cholm Cille XXV</i> (Maigh Nuad, 1995)
Ó Muraíle, Nollaig (eag.)	<i>Mícheál Ó Cléirigh, His Associates and St Anthony’s College,</i> <i>Louvain</i> (Four Courts, 2008)
Williams/Ní Mhuiríosa	<i>Traidisiún Liteartha na nGael</i> (An Clóchomhar, 1979), 233-50
Modh Seachadta	Léachtaí
Seimeastar	2
Teanga an Ranga	Gaeilge
Modhanna Measúnachta	(i) Filíocht 17 ^ú -19 ^ú hAois II - Scrúdú (ii) Prós na Gaeilge 1200-1800 - Scrúdú (iii) An Ghaeilge san Eoraip ó 1600 II - Aiste
Iomlán na Marcanna	300

Teideal TEANGA AGUS POBAL II				Cód NG 365
Bliain	Uaireanta sa tseachtain	Iomlán Uaireanta	Marcanna	ECTS
3/4BA	3	36	300	5
Comhordaitheoir an Mhodúil An Dr Graham Isaac				
<u>Aidhmeanna an Mhodúil</u> Tuiscint a thabhairt don mhac léinn ar: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cineál an fhinscéil ○ Fianaise an bhéaloidis ar an aos sí ○ Béaloideas faoi neachanna osnádurtha eile ○ Feidhmeanna fhinscéalta faoin osnádúr ○ Sochtheangeolaíocht na Gaeilge, stair agus todhchaí na pleanála teanga in Éirinn ○ Cás na Gaeltachta agus polasaí náisiúnta Gaeilge ○ Na hathruithe atá ag teacht ar an nGaeilge féin i gcomhthéacs an domhandaithe ○ Stair agus ról na Gaeilge ar 2RN ó am a bhunaithe i 1926 agus ó shin i leith mar Raidió Éireann ○ Saolú Raidió na Gaeltachta i 1972 agus a thábhacht ó shin i leith ○ Ceist na Gaeilge ar RTÉ agus bunú TnaG i 1996 (TG4 ó 1999 ar aghaidh) ○ Éabhlóid agus stair na n-irisí Gaeilge agus na nuachtán Gaeilge, ag díriú ar na cinn reatha is tábhachtaí 				
Torthaí na Foghlama Ar chríochnú an mhodúil seo beidh tuiscint ag an mac léinn ar: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ábhar agus foirm na bhfinscéalta faoin osnádúr ○ Ról na bhfinscéalta i saol an phobail ○ Gnéithe den aigne thraidisiúnta i leith an osnádúir ○ Leanúnachas cultúrtha ○ Stair na pleanála teanga in Éirinn le céad bliain anuas ○ Stair agus ról na meán cumarsáide Gaeilge, idir chraolta agus chlóite ○ Tábhacht na meán cumarsáide do mhionteanga i gcomhthéacs an domhandaithe cultúir ○ Staid reatha na Gaeilge, sa Ghaeltacht agus go náisiúnta, ó thaobh polasaí agus pleanála teanga. 				
Míreanna an Mhodúil <ul style="list-style-type: none"> (i) <i>An Béaloideas II</i> (ii) <i>An tSochtheangeolaíocht II</i> (iii) <i>An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide</i> 				
Téacsanna <ul style="list-style-type: none"> (i) <i>An Béaloideas II</i> <p><u>Scéalta ó:</u> Ní Dhíoraí Áine (eag.) <i>Na Cruacha: Scéalta agus Seanchas.</i> (Baile Átha Cliath. 1985). Ó hEochaidh, Seán et al. <i>Síscéalta ó Thír Chonaill. Fairy Legends from Donegal</i> (Baile Átha Cliath, 1977) Ó Ceannabháin, Peadar (eag.) <i>Éamon a' Búrc. Scéalta.</i> (Baile Átha Cliath. 1983).</p> <p><u>Téacsanna Tagartha:</u> Tangherlini, T. R. “‘It Happened Not Too Far From Here’’: A Survey of Legend Theory and Characterization’, <i>Western Folklore</i> 49 (1990), 371-90. Christiansen, R. Th. ‘Some Notes on the Fairies and the Fairy Faith’, <i>Béaloideas</i> 39-41 (1971-3), 95-111.</p> 				

Lysaght, Patricia	<i>The Banshee. The Irish supernatural death-messenger</i> (Baile Átha Cliath, 1986)
Mac Philib, S.	'The Changeling (ML 5058). Irish versions of a migratory legend in their international context.' <i>The Fairy Hill Is On Fire!</i> = <i>Béaloideas</i> 59 (1991), 121-32.
Ó Giolláin, Diarmaid	'The <i>Leipreachán</i> and Fairies ... A comparative study', <i>Béaloideas</i> 52 (1984), 75-150.
Ó Héalaí, Pádraig	'Gnéithe de bhéaloideas an Linbh ar an mBlascaod', <i>Léachtaí Cholm Cille</i> 22 (1992), 81-122; 85-104.
Ó Héalaí, Pádraig	'Gnéithe de bhéaloideas an Linbh ar an mBlascaod', <i>Léachtaí Cholm Cille</i> 22 (1992), 81-122; 85-104.
(ii) <i>An tSochtheangeolaíocht II</i>	
An Coimisinéir Teanga. <i>Treoirleabhar faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003</i> (An Coimisinéir Teanga, 2011)	
Ó Máille, T. <i>Stádas na Gaeilge: Dearcadh Dlíthiúil</i> (Bord na Gaeilge, 1990)	
Ó Tuathail, S. <i>Gaeilge agus Bunreacht</i> (Coiscéim, 2002)	
Rialtas na hÉireann, 2010. <i>Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030</i> (Rialtas na hÉireann, 2010).	
Walsh, J. 'An overcoat around an invisible man? Language legislation and language revitalisation in Ireland and Scotland'. <i>Language Policy</i> (2008), 7, 21-46.	
(iii) <i>An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide</i>	
de Grás, Máire	<i>Comhar: Innéacs 50 Bliain</i> (Comhar Teo, 1992)
Delap, B.	<i>Ar an Taifead: Fís, Fuaim, Focal</i> (Cois Life, 2007)
Kirk/Ó Baoill (eag.)	<i>Towards our Goals in Broadcasting, the Press, the Performing Arts and the Economy: Minority Languages in Northern Ireland, the Republic of Ireland, and Scotland</i> (Cló Ollscoil na Banríona, 2003)
Mac Peaircín, L.	<i>Feasta: Innéacs 1948-2000</i> (Clódhanna Teo 2003)
Nic Pháidín, C.	<i>Fáinne an Lae agus an Athbheochan (1898-1900)</i> (Cois Life, 1998)
Ó Ciosáin, É.	<i>An t-Éireannach 1934-1937</i> (An Clóchomhar 1993)
O'Connell, E., Walsh, J. & Denvir, G. (eag.)	<i>TG4 @ 10: Deich mBliana de TG4</i> . (Indreabhán: Cló Iar-Chonnachta 2008)
Ó Glaisne, R.	<i>Raidió na Gaeltachta</i> (Cló Chois Fharráige, 1982)
Ó hUiginn, R. (eag.)	<i>Iriseoireacht na Gaeilge: Léachtaí Cholm Cille XXVIII</i> (An Sagart, 1998)
Uí Chollatáin, R.	<i>An Claidheamh Soluis 1899-1932</i> (Cois Life, 2004)
Watson, I.	<i>Broadcasting in Irish: minority language, radio, television and identity</i> (Four Courts Press, 2003)
Léitheoireacht Bhreise	
(i) <i>An Béaloideas II</i>	
Bourke, Angela	<i>The Burning of Brigid Cleary. A true story</i> (London 1999)
Breathnach, Deasún	<i>Chugat an Púca</i> (Baile Átha Cliath 1993)
Briggs, Katherine	<i>The Vanishing People. A Study of Traditional Fairy Beliefs</i> (London 1978)
Lady Gregory	<i>Visions & Beliefs in the West of Ireland</i> (Gerards Cross, Bucks. 1970 [1920]), caib. 1, 4, 6-8.
Narváez, Peter. Eag.	<i>The Good People: New Fairylore Essays</i> . (Lexington, 1991).

Ó Héalaí, Pádraig	‘The Priest in Irish Fairy Legends’, in L. Petzholdt, <i>Folk Narrative and World View</i> , I-II (Frankfort am Main 1996) 609-21.
Ó hEochaidh, Séamus	<i>Síscéalta ó Thír Chonaill. Fairy Legends from Donegal</i> (Baile Átha Cliath, 1977)
(ii) <i>An tSochtheangeolaíocht II</i>	
Nic Shuibhne, N.	‘Eighty Years a’ Growing: The Official Languages (Equality) Bill 2002’, <i>Irish Law Times</i> , (2002) vol. 20:13, 198-203.
Ó hIfeárnáin, T.	<i>Beartas Teanga</i> (Coiscéim, 2006)
Ó Riagáin, Pádraig	<i>Language policy and social reproduction: Ireland, 1893-1993</i> (Clarendon Press & Oxford University Press, 1997)
Tovey, Hilary <i>et. al.</i>	<i>Cad Chuige an Ghaeilge?: Teanga agus Féiniúlacht in Éirinn ár Linne/Why Irish? Irish Identity and the Irish Language</i> (Bord na Gaeilge, 1989)
(iii) <i>An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide</i>	
Hourigan, N.	<i>Escaping the global village: media, language & protest</i> (Lexington Books, 2003)
Ó Muraíle/Mac Murchaidh	<i>Irisleabhar Mhá Nuad</i> 2000
Modh Seachadta	Léachtaí
Seimeastar	2
Teanga an Ranga	Gaeilge
Modhanna Measúnachta	(i) An Béaloideas: Scrúdú (ii) An tSochtheangeolaíocht II: Aiste (iii) An Ghaeilge sna Meáin Chumarsáide: Scrúdú Tí
Iomlán na Marcanna	300

OÉ Gaillimh
NUI Galway

Roinn na Gaeilge
Foirm Chláraithe Aiste

Ainm: _____

Uimhir Mhic Léinn: _____

Rang: _____

Ábhar eile: _____

Seoladh R-phoist: _____

Guthán Póca: _____

Cúrsa agus Cód: _____

Léachtóir an Chúrsa: _____

Spriocdháta: _____

Teideal na hAiste:

_____ **Líon focal:** _____

Dearbhú

Dearbhaím leis seo gur liom féin, agus liom féin amháin, an saothar seo, go bhfuil admháil chuí déanta agam ar aon fhoinsí ar bhain mé úsáid astu, agus nach bhfuil aon bhraidaíl déanta agam ar shaothar aon duine eile.

Síniú an mhic léinn: _____

Dáta: _____

Is cáipéis thábhachtach í seo. Ní foláir í a sheoladh isteach i dteannta gach aiste.

Ní ghlacfar le haiste ar bith tar éis na sprice gan dul i gcomhairle leis an gCeann Roinne agus teastas dochtúra a sholáthar.

Treoirlínte maidir le Scríobh Aistí

Iarrtar ar mhic léinn na treoirlínte seo a leanas a leanacht agus aistí á scríobh acu:

- Ní foláir an leathanach clúdaigh atá leis an bhfoirm seo, agus é comhlánaithe go cuí, a úsáid le gach aiste. Cuid bhunúsach den aiste an leathanach seo agus ní ghlacfar le haiste ar bith dá uireasa.
- Ní foláir gach aiste a fhágáil in oifig Roinn na Gaeilge faoin spriodhata. Is í an aiste chlóschríofa an leagan oifigiúil den aiste. Ceadáítear leagan leictreonach den aiste a sheoladh chuig Rúnaí Roinn na Gaeilge fiona.depaor@oegaillimh.ie mar chúltaca amháin. Bí cinnte go gcuirfear stampa ar d'aiste in Oifig Roinn na Gaeilge agus bí cinnte freisin go dtugtar admháil stampáilte duit ar an aiste.
- Ba cheart gach aiste a chlóschríobh le spásáil 1.5.
- Ná scríobh ach ar thaobh amháin den leathanach.
- Bí cinnte go bhfuil uimhir ar chuile leathanach.
- Fág imeall 2.5 cm (1 orlach) ar dhá thaobh an leathanaigh. (Tugann sé seo deis don scrúdaitheoir nótaí a scríobh.)
- Ná cuir clúdach plaisteach ná clúdach ar bith eile ar an aiste. Is leor na leathanaigh a cheangal le stápla amháin.
- Déan profáil cháiréiseach ar d'aiste sula gcuirfidh tú isteach í. Má bhíonn cúrsaí litrithe, gramadaí srl., i gceart rachaidh sé sin i bhfeidhm ar an scrúdaitheoir.
- Sábháil do chuid oibre ar an ríomhaire go rialta agus coinnigh ar a laghad dhá chóip de do chuid oibre ar dhiosca neamhspleách ar an gcóras ríomhaireachta. Coinnigh cóip chlóschríofa de d'aiste freisin ar fhaitíos go gcuirfí amú an aiste a shíneann tú isteach.
- Bí cinnte go dtuigeann tú polasaí na hOllscoile maidir le bradaíl liteartha agus cloígh leis an bpolasaí sin i gcónaí. Tá cóip den pholasaí reatha i leabhrán eolais Roinn na Gaeilge.
- Lean córas aitheanta tagartha maidir le fonótaí, tagairtí do shaothair eile srl., agus cuir leabharliosta cuimsitheach le d'aiste. Tá cóip de Stílbhileog Roinn na Gaeilge i leabhrán eolais na Roinne.
- Bí cinnte go gcloíonn tú leis an spriodhata do chuile aiste. Is é polasaí Roinn na Gaeilge go marcáiltear aiste atá mall mar seo a leanas: marc lúide 10% d'aiste atá seachtain nó cuid de sheachtain mall; marc lúide 20% d'aiste atá idir seachtain agus coicís mall, marc lúide 30% d'aiste atá idir coicís agus trí seachtaine mall. Ní ghlacfar le haon aiste a bheas níos mó ná trí seachtaine mall agus is é neamhní an marc a bhronnfar ar an mac léinn don chúrsa a bheidh i gceist. I gcásanna eisceachtúla (m.sh., tinneas arna dhearbhu le teastas dochtúra) is féidir spriodhata a chur siar le cead léachtóir an chúrsa nó le cead Cheann na Roinne.

Roinn na Gaeilge

Foirm Chláraithe don Togra Taighde

Ainm: _____

Uimhir an Mhic Léinn:

Ábhar eile:

Seoladh R-phoist:

Guthán Póca:

Teideal an Togra:

Síniú an Mhic Léinn:

Síniú Léachtóra:

Dáta ceadaithe:

Roghnóidh an mac léinn ábhar taighde nach mór do bhall d'fhoireann na Roinne a cheadú roimh 07 Samhain 2010 – tá an Togra Taighde le leagan isteach faoin 31 Márta 2012. Féach an Treoir don Mhac Léinn (i dtaobh an Togra Taighde) díreach ina dhiaidh seo.

OÉ Gaillimh
NUI Galway

ROINN NA GAEILGE

NG364: TOGRA TAIGHDE TREOIR DON MHAC LÉINN

Tá rogha ann sa rang 3BA idir an Togra Taighde agus Teanga na Gaeilge Clasaicí III. Má roghnaíonn tú an Togra Taighde, caithfidh tú taighde neamhspleách a dhéanamh faoi stiúir ag duine d'fhoireann Roinn na Gaeilge agus aiste 5,000 focal a scríobh.

Tá dualgas ort ábhar taighde a roghnaíonn tú a phlé le ball foirne roimh ré.

Tá dualgas ort cead a fháil ó bhall foirne dul ar aghaidh le do thogra.

Tá dualgas ort síniú ó bhall foirne a fháil ar an bhFoirm Togra Taighde agus an fhoirm sin a thabhairt isteach chuig Rúnaí na Roinne faoin spriodhata cuí: 7 Samhain 2011.

Mura gcomhlíonann tú na coinníollacha seo, tá seans ann nach nglacfar le do thogra taighde agus nach gceartófar é. Ní bheidh dualgas ar bhall foirne glacadh le do chuid oibre, mura bhfuair tú cead roimh ré agus síniú ar an bhfoirm dá réir sin.

Sula dtiocfaidh tú chun cainte le ball foirne faoin togra ar mhaith leat bualadh faoi, déan machnamh ar chúpla ábhar taighde a bhfuil suim agat iontu. Is deis í seo chun na suimeanna atá agat féin a fhiosrú. Cé go gcuirfidh siad treoir ar fáil duit, ní faoi na léachtóirí é d'ábhar a roghnú duit. Is fearr an taighde a dhéanfaidh tú má bhíonn spéis agat féin san ábhar atá ar siúl agat.

Ní chiallaíonn sé sin go mbeidh ábhar athchúrsáilte ón Ardeist inghlactha; ní bheidh. Ciallaíonn an taighde go bhfaigheann tusa, as do stuaim féin, eolas nua amach. Ciallaíonn an taighde go gcuireann tú an t-eolas sin le chéile ar bhealach slachtmhar inghlactha de réir na gcaighdeán atá leagtha síos ag an Ollscoil. Fút féin atá sé mar sin. Cothaíonn an próiseas seo cumas an mhic léinn machnamh neamhspleách a dhéanamh agus obair a dhéanamh as a stuaim féin.

Toisc gur obair aonair, neamhspleách atá sa Togra, seo a leanas treoir maidir lena scríobh.

1. Tá (a) Réamhrá (b) Croílár (c) Conclúid ag teastáil i ngach aiste, an Togra Taighde san áireamh.
2. Bíodh Réamhrá sa Togra Taighde (suas le 500 focal): Cé na haidhmeanna atá agat sa Togra? Cén argóint a theastaíonn uait a dhéanamh/a bhréagnú srl? Cén léargas a thabharfaidh tú ar théama faoi leith? Conas a dhéanfaidh tú an taighde? Aon téarmaíocht chasta le míniú? (Ní bheidh na ceisteanna seo ar fad i gceist, ag brath ar an gcineál ábhair atá i gceist). Seo roinnt abairtí úsáideacha don Réamhrá (tabhair faoi deara go bhfuil an saorbhriathar in úsáid go rialta):

- ‘Tá sé d’aidhm agam san aiste seo anailís a dhéanamh ar na téamaí is coitianta i bhfilíocht Nuala Ní Dhomhnaill, bunaithe ar agallamh fada leis an bhfile’.
 - ‘San aiste seo, déanfar suirbhé ar na téamaí is coitianta sa bhéaloideas a bailíodh i gceantar Charna idir ...’
 - ‘Sa togra taighde seo, pléifear an t-athrú a tháinig ar na cláracha faisnéise a chraol TG4 ó cuireadh tús leis an tseirbhís i 1996, le béim ar leith ar dhrámaí gearra ...’
 - Is maith an ní an saorbhriathar a úsáid agus tú i mbun na scríbhneoireachta: scrúdófar, pléifear, áiteofar srl.
3. I gcroílár an Togra (3,000-3,500 focal), déan cinnte go gcuireann tú d’aidhmeanna féin i gcrích: déan na rudaí a gheall tú sa réamhrá. Ba mhaith an smaoineamh aon phointe mór amháin a bheith i ngach paragraf; ná léim ó phointe go pointe laistigh den pharagraf céanna nó cuirfidh tú isteach ar leanúnachas na hargóna. Déan nasc láidir, soiléir idir na paragraif éagsúla. Léirigh an ceangal le haidhmeanna an Togra. Mura gcloífidh tú leis na haidhmeanna a leag tú féin amach, caillfidh tú go leor marcanna.
 4. Is gá argóint shoiléir, intuigthe a bheith agat ó thús deireadh an Togra. Sa réamhrá, abair cén argóint a dhéanfaidh tú; i gcroílár an Togra, déan an argóint, agus sa chonclúid, abair cad atá faighte amach agat, cad a léiríonn d’argóint srl.
 5. Ná cuir am amú le ráitis faoi thábhacht chultúrtha na Gaeilge, áilleacht na Gaeilge, stair na teanga, laochas Phádraig Mhic Phiarais srl, mura n-iarrtar ort go sonrach na ceisteanna sin a phlé. Ná scríobh ráitis sheanchaite faoin nGaeilge (leithéidí ‘tír gan teanga, tír gan anam’). B’fhéidir go mbeadh sé oiriúnach seanfhocal a úsáid ó am go chéile, ag brath ar théama an Togra, ach ná tarraing isteach carn seanfhocal gan aon bhrí leo. Ná bac le nathanna ar nós ‘i mo thuairim phearsanta féin’; baineann siad sin le scrúdú na hArdeistiméireachta agus níl aon áit dá leithéid sa Togra Taighde. Déan iarracht stíl phearsanta scríbhneoireachta de do chuid féin a bheith agat tríd síos, stíl a léireoidh do spéis féin san ábhar, agus a chuideoidh le hargóint láidir de do chuid féin a chur chun cinn.
 6. Leag amach an Togra go soiléir. B’fhéidir go gcabhródh sé leat cinnteidil/poinní a úsáid chun an t-eolas a bhriseadh suas ach ní gá é sin i ngach cás. Má bhíonn an leagan amach go maith, ba cheart go mbeadh an argóint níos soiléire dá bharr sin. Agus tú ag leagan amach na hargóna (nó, lena chur i bhfocail eile, ag scríobh plean do thogra) déan iarracht scéal a inseacht, scéal a leanann na míreanna nó na gnéithe éagsúla de as a chéile go nádúrtha, loighiciúil. Go deimhin is maith an smaoineamh i gcónaí é plean a bheith oibrithe amach agat roimh ré ar pháipéar mar threoir duit féin agus tú ag scríobh an togra féin. Ar ndóigh, is féidir cur leis an bplean, nó baint de, le linn na scríbhneoireachta freisin.
 7. Cuir uimhir ar gach leathanach den Togra. Caillfidh tú marcanna mura ndéanann tú é seo. Cailltear marcanna go fánach gach bliain de bharr go ndéanann mic léinn dearmad den phointe tábhachtach seo.
 8. Úsáid go leor foinsí éagsúla má tá plé ginearálta á dhéanamh agat ar ábhar éigin. Is togra mór taighde é seo agus caithfidh tú a léiriú go bhfuil go leor taighde déanta agat, bunaithe ar fhoinsí éagsúla. Ná tabhair nótaí ranga ar ais: ní ghlacfar lena leithéid sa Togra Taighde. Ní gá go mbeadh éagsúlacht foinsí i gceist i gcónaí, áfach. Mar shampla, má shocraíonn tú leabhar amháin a phlé go mion, nó má chuireann tú líon teoranta leabhar/foilseachán i gcomparáid le chéile. Sna cásanna sin, ní bheidh ach líon beag foinsí ag teastáil uait. Má tá amhras ort, cuir ceist ar an léachtóir a cheadaigh do Thogra.

9. Tá go leor seafóide ar an Idirlíon. Mar sin, ná bí ag brath an iomarca ar fhoinsí leictreonacha: déan cinnte go bhfuil na foinsí iontaofa. Ní féidir brath ar leithéidí <http://wikipedia.org> le bheith cruinn i gcónaí – bain úsáid as (a) foinsí ollscoile (b) meáin chumarsáide (c) eagraíochtaí/rialtais. Má cheapann tú gur gá duit foinsí eile a úsáid, tar chun cainte le duine den fhoireann.
10. Is maith an ní agallamh a dhéanamh don Togra i gcásanna áirithe: is taighde príomhúil é an t-agallamh agus bíonn luach breise ag baint leis dá bharr. Ní gá agallamh i ngach cás, áfach.
11. **Má thógann tú ábhar ó scríbhneoirí eile, ó leabhar, ó alt nó ón Idirlíon, gan a admháil go soiléir nach leatsa an t-ábhar, is bradaíl é sin.** Tá polasaí dian i gcoinne bradaíola ag an ollscoil. Féach: <http://www.nuigalway.ie/gaeilge/faisneis/faisneis3.html> (agus lgh. 34-5, thíos). Bain úsáid as Bileog Stíle Roinn na Gaeilge (<http://www.nuigalway.ie/gaeilge/faisneis/faisneis3.html>) (agus lgh. 36-41, thíos) chomh minic agus is féidir leat le léiriú go ndearna tú taighde neamhspleách. **I ngach cás, tá tagairtí ag teastáil i dtéacs an Togra féin agus liosta tagairtí (leabharliosta) ag an deireadh. Ní gá don léachtóir glacadh le Togra Taighde mura bhfuil córas tagairtí in úsáid go soiléir agat.**
12. Tá sé tábhachtach cloí le líon na bhfocal sa Togra (4,000-5,000). Ba cheart líon na bhfocal a scríobh ar an bhfoirm chláraithe. Má bhíonn an Togra rófhada nó róghearr, d'fhéadfaí pionós a ghearradh ort.
13. Bíodh an t-eolas atá in úsáid agat cothrom le dáta. Bain úsáid as foinsí leictreonacha (go cúramach) chun an t-eolas reatha a aimsiú mura bhfuil sé ar fáil sna leabhair. Moltar dul i gcomhairle le do léachtóir i gcásanna mar seo.
14. Cuimhnigh gur togra ollscoile atá anseo ag leibhéal na céime BA. Dá réir sin, úsáid stíl fhoirmeálta teanga. Bí tomhaiste san fhoclaíocht a úsáideann tú. Ná scríobh “raiméis”, “tá sé seo seafóideach!”, “ba mhaith liom an tuairim sin a scrios”, “dochreidte”, “bhuel”, “go hainnis ar fad”, “amach is amach” ná a leithéid, mura bhfuil géarghá leo. Bí spárálach leis an gcomhartha uailbhreasa (!).
15. Ná déan ráitis atá míchruinn nó nach bhfuil bunús ar bith leo. Má dhéanann tú é sin, caillfidh tú marcanna. Seiceáil an ráiteas féachaint an féidir leat é a chosaint agus tabhair foinsí/fianaise go soiléir chun tacú lena bhfuil á rá agat.
16. Ná scríobh ráitis ghinearálta mar: “ceapann a lán daoine”, “ceapann na saineolaithe/na húdair”, “deirtear go bhfuil a lán filí ...”, “déanann go leor daoine iarracht an Ghaeilge a fhoghlaim” srl. Abair cé hiad na daoine a dúirt na rudaí seo agus taispeáin cá bhfuair tú an t-eolas. Mura ndéanfaidh tú é sin, d'fhéadfadh bradaíl a bheith i gceist.
17. Déan cúram de chruinneas na Gaeilge. Cuireann botúin ghramadaí agus litrithe isteach ar an argóint go minic agus d'fhéadfá go leor marcanna a chailliúint dá mbarr. Táthar ag súil le hardchaighdeán Gaeilge sa Togra Taighde. Mura bhfuil tú cinnte de théarma teicniúil Gaeilge, úsáid na láithreáin www.focal.ie agus www.acmhainn.ie ar a bhfuil nuathearmaíocht uile na Gaeilge.
18. Ná húsáid cló iodálach, cló trom ná cló eile do shleachta (*extracts*). Bíodh an cló céanna in úsáid ó thús go deireadh na haiste (moltar Times New Roman, Arial, Tahoma nó a leithéid, méid 12). Féach Bileog Stíle Roinn na Gaeilge (thíos).

19. Bíodh nasc soiléir idir na sleachta a úsáideann tú agus an téacs a scríobhann tú. Úsáid idirstad (*colon*) (:) chun an nasc a dhéanamh. Ná cuir sleachta isteach ar mhaithe le sleachta a bheith agat: ceangal go soiléir iad leis an abairt a théann rompu/ina ndiaidh. Ná bíodh sleachta fada i ndiaidh a chéile agat. B'fhearr sleachta gearra a cheangal le chéile le d'fhocail féin.
20. Bíodh Conclúid agat (suas le 500 focal). Seo cuid thábhachtach den aiste. Tarraing do chuid taighde ar fad le chéile agus cuir na ceistanna seo ort féin: cad a d'fhoghlaim tú? Cad is dóigh leat féin faoin gceist atá fiosraithe agat? Cad a léiríonn/a chruthaíonn do chuid taighde? Cad is féidir a dhéanamh chun an fhadhb a réiteach? Cé na moltaí eile atá agat?. Bain úsáid as nathanna úsáideacha: “mar sin ...”, “dá bhrí sin”, “dá bharr sin” srl. **Ní achoimre atá sa conclúid ach tátail bunaithe ar an ábhar atá pléite/léirithe agat.**

Deis is ea an Togra Taighde blaiseadh de shaol an taighdeora agus mionchíoradh a dhéanamh ar cheist a bhfuil spéis mhór agat inti. Tá súil againn go spreagfaidh sé tú chun an MA sa Nua-Ghaeilge nó cúrsaí iarchéime eile a dhéanamh amach anseo.

*Roinn na Gaeilge
Fómhar 2011*

Cód Cleachtais Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, maidir le déileáil le Bradaíl

Réamhrá

1. Is ionann bradaíl agus saothar duine eile a chóipeáil, a áireamh nó a lua go díreach gan é sin a aithint. Má chuirtear ábhar isteach le measúnú nó le foilsiú nó don phobal ina bhfuil bradaíl, is calaois í sin agus fiosrófáir aon chás a mbeidh amhras fúithi, agus déileálfáidh an Ollscoil léi go cuí, ag cloí leis na nósanna imeachta leagtha síos anseo agus ag tagairt don Chód Araíonachta.
2. Measfar gur leis an mac léinn féin gach saothar agus gur scríobh sé/sí féin gach saothar a chuirfidh sé/sí isteach ar mhaithe le measúnú seachas sa chás gur tagairtí atá á n-úsáid de réir an disciplín acadúil cuí.
3. Cé go dtarlaíonn bradaíl uaireanta trí dhroch-chleachtas acadúil, agus nach mbíonn sé beartaithe calaois a dhéanamh, fós féin sáraíonn sé seo an cleachtas inghlactha agus caithfead an scéal a fhiosrú go cuí agus gníomhú air sin.
4. Ba chóir rialacháin, treoirlínte agus nósanna imeachta maidir le bradaíl a chur ar fáil agus ráiteas maidir leis a chur i lámhleabhar cúrsaí, ar láithreáin ghréasáin, ar fhógraí na roinne nó i mbileoga cuí do mhic léinn. Tá bradaíl in ann tarlú trí aineolais agus, dá bhrí sin, tá sé tábhachtach a chinntiú go dtuigeann mic léinn an téarma agus chomh dáiríre is atá an cion.
5. Moltar do Ranna a iarraidh ar mhic léinn dearbhú gairid a shíniú gur leo féin an obair a chuireann siad isteach agus gur féidir an ráiteas sin a chur i bhfostú den obair, aiste nó tráchtas a sheolann siad isteach (nó a shíniú ag tús an chúrsa/na bliana acadúla, ag aithint gur léigh agus gur thuig an mac léinn na rialacháin maidir le bradaíl). Is é an aidhm atá leis an ráiteas seo ná prionsabal ráiteas (2) thuas a dhaingniú agus na riachtanais maidir le measúnú a mharcáiltear go foirmiúil a mheabhru do mhic léinn.
6. Beidh cásanna inar thug mic léinn cead do mhic léinn eile a gcuid oibre a chóipeáil faoi réir na nósanna imeachta seo agus measfar gur cion é.

Nósanna Imeachta

7. Ba chóir cúpla comhalta foirne a ainmniú i ngach dámh, a bheidh freagrach as déileáil le bradaíl¹
8. Ba chóir oiliúint a chur ar na comhaltaí foirne seo ar chásanna bunúsacha, ar threoirlínte reatha dea-chleachtais, ar theicnící maidir le bradaíl a íoslghdú, a bhrath agus a fhreagairt agus ar fhorbairtí reatha náisiúnta agus idirnáisiúnta san earnáil ardoideachais.
9. Má cheapann duine den fhoireann teagaisc go bhféadfadh bradaíl a bheith déanta ag mac léinn ina s(h)aothar, ba chóir é sin a chur in iúl don chomhairleoir bradaíola ina d(h)ámh/réimse gaolmhar. Ba chóir tuarascail ghairid chomh maith le sampla den ábhar a bhfuil amhras faoi agus aon fhianaise ar bhradaíl a chur ar aghaidh chuig an gcomhairleoir.
10. Cuirfidh an comhairleoir bradaíola tús le fiosrúchán ar an mbradaíl a líomhnaítear a rinneadh, agus leagfaidh sé/sí amach an "mionchion" nó "mórchion" atá i gceist.

¹ Tagann sé seo leis na moltaí dea-chleachtais ó Sheirbhís Chomhairleach um Bhradaíl JISC na Ríochta Aontaithe agus léiríonn sé chomh maith an cleachtas i roinnt institiúidí. Cé go mbreathnaíonn sé cosúil le hualach breise riaracháin, tá buntáistí ag baint leis mar go gcuireann sé roinnt den fhreagracht ar an léachtóir nó, go deimhin, an Ceann Roinne i gceist. I roinnt ollscoileanna, ainmníonn gach roinn comhalta amháin foirne, agus in ollscoileanna eile, clúdaíonn comhalta foirne amháin roinnt ábhar i réimse gaolmhar." Chomh maith leis sin, má bhíonn líon beag comhaltaí foirne ag déileáil leis seo san ollscoil, agus a bhíonn oilte sna cúrsaí seo, bíonn leanúnachas le feiceáil sa chleachtas. Is féidir "mionchionta" nó cionta admhaithe a aimsiú go sciobtha leis agus tagann sé leis an toradh ar Flanagan in aghaidh an Choláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath (1988, <http://www.ucc.ie/law/irlit/cases/159jr-88.htm>), mar a thagann an chuid eile de na treoirlínte seo.

11. Is ionann mionchion agus céad chion an mhic léinn agus léiríonn sé droch-chleachtas acadúil. I measc na gcásanna seo tá:
 - ábhar a mhí-úsáid ar bhealach soineanta de réir dealraimh;
 - lua easnamhach cosúil le drochthagairtí, athinsint mhíchuí;
 - ag brath an iomarca ar fhoinsí gan saothar an iarrthóra féin a bheith le feiceáil;
 - cásanna inar ionann an bhradaíl agus cuid bheag den saothar agus/nó gné den saothar agus gur beag a chuireann sé leis an marc don mhodúil sin
12. Cuirfidh an comhairleoir, sna cásanna sin, agallamh ar an iarrthóir chun an bhradaíl, a líomhnaítear a rinneadh, a phlé.
13. Más deimhin leis an gcomhairleoir go bhfuil dóthain fianaise ann gur tharla an cion, tabharfar rabhadh i scríbhinn don mhac léinn chomh maith le comhairle ar bhradaíl a sheachaint agus go gcaithfear foinsí a aithint agus tagairtí chuí a dhéanamh díobh.
14. D'fhéadfadh na nithe seo a leanas a bheith i gceist le mórchionta:
 - alt i ndiaidh ailt a chóipeáil go hiomlán gan an fhoinsé a aithint;
 - aistí a chóipeáil ón Idirlíon gan an fhoinsé a thabhairt;
 - obair iomlán nó cuid de a chóipeáil ó mhac léinn eile gan a (h)eolas ná a c(h)ead;
 - an saothar céanna a chur isteach le measúnú faoi mhodúil éagsúla;
 - mórchionta lena bhfuil baint ag céimí sa tríú bliain nó iarchéimí (múinte nó taighde);
 - an dara cion, sa chás go bhfuair an mac léinn rabhadh i scríbhinn roimhe sin.
15. Agus mórchionta a líomhnaítear á mbreithniú, cuirfear an cion a bhfuil amhras fúithi in iúl don mhac léinn i scríbhinn, tabharfar cóip den saothar dó/di agus tabharfar cuireadh dó/di freastal ar agallamh leis an gcomhairleoir bradaíola agus le comhalta eile foirne².
16. Beidh an ceart ag an mac léinn "cara" a bheith leis/léi mar chuideachta agus mar chúnamh³.
17. San agallamh, inseofar go soiléir don mhac léinn an méid a líomhnaíodh, tabharfar cóip dó/di dá s(h)aothar agus tabharfar deis dó/di an obair a chosaint agus freagracht a admháil nó a shéanadh.
18. I mórchionta den sórt seo, sa chás gur deimhin leis an gcomhairleoir gur tharla an cion, caithfidh an comhairleoir cúrsa gníomh amháin a roghnú as trí cinn, ag brath ar a thromchúis is atá an cion:
 - (a) deis an saothar a dhéanamh arís agus a chur isteach, ach gurb é an marc is airde is féidir a bhaint amach ná pas, de réir an mhodúil sin;
 - (b) pionós acadúil a ghearradh ar an bpointe, is é sin gan marc ar bith a thabhairt don saothar go hiondúil, agus gan an rogha a thabhairt é a dhéanamh arís;
 - (c) an cás a chur os comhair Choiste Araíonachta na hOllscoile le breithniú. Sa chás seo, measfar gur Mórchion an cion i dtéarmaí Chód na hOllscoile agus, má chruthaítear an líomhain a bheith fíor, gearrfar pionós cuí, mar a leagtar amach in ailt 39 agus 40 den Chód.
19. I ngach cás, cuirfear cinneadh an chomhairleora agus aon phionós in iúl i scríbhinn don mhac léinn.
20. De réir Chód na hOllscoile, beidh an mac léinn i dteideal cinneadh a achomharc maidir le mionchás don Choiste Araíonachta.
21. Ba chóir taifead cuí a choinneáil⁴ i ndáil le haon líomhain a chruthaítear, taifead a bheidh an comhairleoir bradaíola in ann breathnú air chun a dhéanamh amach an dara cion nó cion eile a bheidh i gcás nua.
22. Ba chóir don Ollscoil faisnéis bhunúsach staitistiúil maidir leis na cásanna a cuireadh os comhair comhairleoirí, líon na rabhadh scríofa agus pionós eile a cuireadh i bhfeidhm agus an méid acu i ngach Roinn agus Dámh a bhailiú chun modhnú a dhéanamh ar na rialacháin seo ina dhiaidh seo agus chun an riachtanas maidir le hoiliúint agus scaipeadh faisnéise ar an ábhar seo a chinntiú.

² Mar shampla, an Ceann Roinne, comhalta sinsearach d'fhoireann na roinne, nó comhairleoir eile bradaíola.

³ Arna úsáid i gCód na hOllscoile. Féadfaidh tuismitheoir nó caomhnóir, mac léinn eile nó cara eile; ionadaí ó Chomhaltas na Mac Léinn, nó ionadaí dlí, más mian leis/léi, a bheith i gceist leis seo.

⁴ Ag an oifig chuí de chuid na hOllscoile.

OÉ Gaillimh
NUI Galway

Roinn na Gaeilge

Bileog Stíle/Treoir faoi Thagairtí

Tá sé thar a bheith tábhachtach aon fhoinsé eolais a úsáideann tú a lua **i gceart** in aon phársa oibre a thugann tú do léachtóir (aiste, tionscadal srl.). **Is féidir teip a thabhairt do mhac léinn nach ndéanann é seo, toisc gur bradaíl liteartha atá ann.** Cloítear mar sin leis na rialacha atá i bhfeidhm go ginearálta maidir le liosta leabhar/liosta foinsí Idirlín srl., a chur le chéile. Is é **Harvard** an córas a mholtar.

1. SLEACHTA SA TÉACS

Caithfear gach ráiteas, tuairim, conclúid srl. a thógtar ó shaothar údair eile a admháil, is cuma más tagairtí díreacha nó indíreacha atá i gceist. Ba cheart **foinsí a chur i lúibíní** ar cheann amháin de na bealaí seo a leanas:

- Má tá tú ag tagairt do thuairim duine a ndearna údar cur síos air:

Sampla [tagairt indíreach]:

Áitíodh gurbh í íogaireacht na linne faoin duine agus an pobal ina maireann sé an tionchar idirnáisiúnta ba mhó a bhí ar an úrscéal nua-aimseartha Gaeilge ó bhlianta an chogaidh i leith (Titley, 1991: 520).

- Má luann tú ainm an údair i do théacs féin:

Sampla [tagairt indíreach]:

Dar le Coimisiún na Gaeltachta, tá an Béarla ag teacht chun cinn mar ghnáth-theanga cumarsáide i gcuid mhaith den Ghaeltacht (2002: 10).

NÓ

Sampla [tagairt dhíreach]:

Dar le Coimisiún na Gaeltachta, tá an Béarla ag teacht chun cinn mar ghnáth-theanga cumarsáide i gcuid mhaith den Ghaeltacht:

I gcuid de na ceantair atá aitheanta mar cheantar Gaeltachta, tá an teanga chomh lag sin iontu gur ar éigean a d'fhéadfaí a rá gur teanga phobail í an Ghaeilge iontu ar aon bhealach réasúnta. Sna limistéir Ghaeltachta is láidre, tá an patrún dátheangach atá ag feidhmiú iontu ag tabhairt an lámh in uachtar don Bhéarla i saol an phobail agus tá úsáid an Bhéarla ag méadú iontu (2002: 10). [NB: Tá an sliocht seo **eangaithe** – míneofar **eangú** ar ball]

- Mura luann tú an t-údar ná an bhliain sa téacs [tagairt indíreach]:

Sampla:

I dtuarascáil a foilsíodh le déanaí, dúradh gur cruthaíodh suas le míle post nua sa Ghaeltacht sa bhliain 2000 (Údarás na Gaeltachta, 2001: 12).

- Nuair a bhíonn **níos mó ná leabhar amháin** in úsáid agat leis an údar céanna, déantar idirdhealú eatarthu mar seo:

Sampla:

Sna hochtóidí, má bhí náire ar mhuintir na hÉireann labhairt faoi chúrsaí collaíochta, phléifeadh Gay Byrne na ceisteanna seo dóibh (O'Toole, 1990: 168). Faoi na nóchaidí, áfach, ba mhó an plé oscailte a bhí ar siúl sna meáin chumarsáide (O'Toole, 1995: 132).

- Má scríobh an t-údar céanna dhá leabhar (nó níos mó) an bhliain chéanna, úsáidtear an córas seo: 1999a, 1999b, 1999c srl.
- Nuair a bhíonn **ábhar a scríobh níos mó ná beirt údar** in úsáid, déantar tagairt dó mar seo:

Sampla:

D'fhéadfaí a áiteamh gurb é an cuntas is cuimsithí ar shaol comhaimseartha na Gaeltachta an ceann a foilsíodh mar chuid de cheiliúradh na mílaoise nua (Ó Tuathaigh *et al*, 2000).

[sa chás seo, is é seo an tagairt iomlán:

Ó Tuathaigh, G., Ó Laoire, L.L. agus Ua Súilleabháin, S. (eag.), 2000. *Pobal na Gaeltachta: A Scéal agus a Dhán*. Indreabhán: Cló Iar-Chonnachta]

- Gnéithe eile

Dátaí: Ba cheart iad a chur mar seo: 5 Meitheamh 1998. Scríobh ‘na caogaidí’ in ionad ‘na 50í’.

Uimhreacha: Ba cheart na huimhreacha níos lú na 10 a chur i bhfoirm scríofa: ‘sé theach’. Nuair atá níos mó ná 10 i gceist, úsáidtear na figiúirí féin: ‘141 timpiste’. Nuair a bhíonn céatadáin in úsáid, scríobhtar ‘16 faoin gcéad’ sa téacs ach ‘16%’ i aon táblaí atá in úsáid agat.

Nasc idir téacs agus sleachta: ba chóir nasc soiléir a bheith idir téacs an mhic léinn agus an sliocht/na sleachta a mbaintear úsáid astu. De ghnáth, úsáidtear idirstad (:) chun an nasc a chur in iúl.

Sleachta díreacha as téacs: Ba cheart iad seo a chur taobh istigh d’uaschamóga single mar seo: ‘Sa chomhthéacs seo, is teangacha beaga iad formhór de theangacha an domhain agus líon nach beag díobh i mbaol an bháis’ (Ó Murchú, 2001: 150).

Ba cheart sleachta níos faide, níos mó ná **daichead** focal ar fhaid, a **eangú** [indent]. Sa chás seo, **ní úsáidtear uaschamóga:**

Sa chomhthéacs seo, is teangacha beaga iad formhór de theangacha an domhain agus líon nach beag díobh i mbaol an bháis. Tá teangeolaithe ag bailiú sonraí ar fud an domhain le fiche éigin bliain anuas. Foilsítear achoimrí san iris *Ethnologue* (Summer Institute of Linguistics, SAM). De réir mheastacháin 1999, tá 96% de theangacha an domhain á labhairt ag 4% de dhaonra an domhain (Ó Murchú, 2001: 150).

Spásáil: Ba cheart go mbeadh spásáil 1.5 in úsáid tríd an téacs ar fad. Is féidir spásáil shingil a úsáid do shleachta eangaithe (mar atá thuas) don leabharliosta agus/nó aguisíní. Ina theannta sin is féidir cló laghdaithe (mar shampla 10 pte) a úsáid i sleachta eangaithe.

Sampla 1:

Mar a dhearbhaigh Ó Cadhain féin ina léargas ar an tsiocair nach raibh aon cheo rathúil á scríobh i nGaeilge lena linn:

Na daoine fásta a léas leabhra Gaeilge is é m’eolas-sa orthu, ar aon nós, gur déine an Piúratánachas seo iontu ná in aon dream eile den phobal. I scéal Gaeilge ní leor don Mhaith treise a fháil go glé-fhollasach ar an Olc.... Ní ceart an t-olc a léiriú beag ná mór.... Ní thagann beithígh faoi dháir i leabhra Gaeilge; is anuas le tuillte na Féile Míchíl a thig na naíonáin go léir; ní bhíonn mná ar bhruach an dá fhichead ag fiach fear, agus ná taobhaigh Portláirge ar a bhfaca tú ariamh! (Ó Laighin 1999:88)

Sampla 2:

Mar a dhearbhaigh Ó Cadhain féin ina léargas ar an tsiocair nach raibh aon cheo rathúil á scríobh i nGaeilge lena linn:

Na daoine fásta a léas leabhra Gaeilge is é m'eolas-sa orthu, ar aon nós, gur déine an Piúratánachas seo iontu ná in aon dream eile den phobal. I scéal Gaeilge ní leor don Mhaith treise a fháil go glé-fhollasach ar an Olc.... Ní ceart an t-olc a léiriú beag ná mór.... Ní thagann beithígh faoi dháir i leabhra Gaeilge; is anuas le tuillte na Féile Míchíl a thig na naíonáin go léir; ní bhíonn mná ar bhruach an dá fhichead ag fiach fear, agus ná taobhaigh Portláirge ar a bhfaca tú ariamh! (Ó Laighin 1999:88)

2. LIOSTA FOINSÍ AG DEIREADH AN TÉACS

- Déan liosta de na foinsí ar fad a d'úsáid tú. Cuir an liosta i ndeireadh d'aiste/togra.
- Cuir na foinsí i gcatagóirí éagsúla más cuí: foinsí clóite, foinsí dlí, foinsí leictreonacha, cláir raidió agus teilifíse srl.
- Cuir sloinne gach údair/cainteora (i gcás cláir raidió nó teilifíse) roimh a (h)ainm agus sórtáil an liosta in ord aibítire (A-Z faoi TABLE/TÁBLA ar an roghchlár)

2.1 Leabhair

1. Sloinne an údair mar atá sé ar an leathanach teidil, ceannlitir don chéad ainm agus an dara hainm más gá.
2. Bliain a fhoilsithe.
3. Teideal: Mar atá ar an leathanach teidil ach i *gló iodálach*. Idirstad (colon - :) idir an teideal agus fotheideal má tá ceann ann - is cuma cén phoncaíocht atá ar an leabhar, nó mura bhfuil aon phoncaíocht air.
4. (Eagrán murab é an chéad eagrán é).
5. An áit ar foilsíodh é.
6. An foilsitheoir.

Samplaí:

Ó Buachalla, B., 1996. *Aisling Ghéar: na Stíobhartaigh agus an tAos Léinn 1603-1788*. Baile Átha Cliath: An Clóchomhar.

Ó Ruairc, M., 1997. *Aistrigh go Gaeilge: Treoirleabhar*. Baile Átha Cliath: Cois Life.

O'Donnell, J. agus de Fréine, S., 1992. *Ciste Cúrsaí Reatha*. Baile Átha Cliath: An Foras Riaracháin.

Titely, A., 1991. *An tÚrscéal Gaeilge*. Baile Átha Cliath: An Clóchomhar.

2.2 Ailt i Leabhair

1. Údar: Sloinne, chéad ainm/ceannlitir.
2. Bliain a fhoilsithe.
3. 'Teideal an ailt'.
4. Eagarthóir/Aistritheoir (sloinne, ceannlitir) agus (eag.) ina dhiaidh.
5. Eolas iomlán faoin leabhar mar atá thuas.
6. Eagrán murab é an chéad eagrán é.
7. An áit ar foilsíodh é.:
8. An foilsitheoir.
9. Uimhir/uimhreacha an leathanaigh/na leathanach ar a bhfuil an t-alt.

Samplaí:

Mac Mathúna, L., 2003. 'Rannpháirtíocht sna Cúrsaí Difriúla Gaeilge ar an Tríú Leibhéal'. In: Ó Laoire, M. agus Ó Murchú, H. (eag.) *Teagasc na Gaeilge 8*. Baile Átha Cliath: Comhar na Múinteoirí Gaeilge, 48-59.

Denvir, G., 1997. 'Pádraic Ó Conaire agus Éire a Linne'. In: Denvir G. (eag.) *Litríocht agus Pobal: Cnuasach Aistí*. Indreabhán: Cló Iar-Chonnachta, 61-76.

2.3 Ailt in Irisí/Nuachtáin

1. Údar: Sloinne, chéad ainm/ceannlitir.
2. Bliain a fhoilsithe.
3. ‘Teideal an ailt’.
3. Teideal na hirise/an nuachtáin *i gcló iodálach*.
4. Uimhir an imleabhair.
5. Uimhir an chéad leathanaigh agus an leathanaigh dheiridh den alt.

Samplaí:

Mac Conghail, M., 2003. ‘Aer is talamh titithe ina chéile – aiste léirmheasa’. *Comhar*, 63 (6), 3-7.
Holland, M., 1997. ‘McAleese will give wrong message to Unionists’. *Irish Times*, 14 Deireadh Fómhair, 18.

2.4 Foilseachán corparáideach nó rialtais

1. Ainm an eagrais (nó an rialtais) a d’fhoilsigh.
2. Bliain.
3. Teideal an fhoilseacháin *i gcló iodálach*.
4. An áit ar foilsíodh é.
5. Foilsitheoir.

Samplaí:

Coimisiún na Gaeltachta, 2002. *Coimisiún na Gaeltachta: Tuarascáil/Report*. Baile Átha Cliath: Coimisiún na Gaeltachta.
Údarás na Gaeltachta, 2001. *Tuarascáil Bhliantúil agus Cuntais 2000*. Na Forbacha: Údarás na Gaeltachta.

2.5 Cláir Raidió agus Teilifíse

1. Cainteoir: Ainm agus Sloinne mar a tugadh.
2. ‘Teideal an chláir’.
3. Stáisiún.
4. Dáta craolta.

Samplaí:

Breathnach, P., ‘Soiscéal Pháraic’, TG4, 6 Samhain 2005.
Handy, C., ‘The Open Mind’, RTÉ Radio 1, 6 Samhain 1997.
Ní Dhonnchú, B., ‘Adhmhaidin’, RTÉ Raidió na Gaeltachta, 1 Márta 2002.

2.6 Agallaimh a rinneadh don taighde

1. Cainteoir: Sloinne agus ainm.
2. Bliain.
3. Teideal.
4. Áit inar tharla an t-agallamh.
5. Dáta an agallaimh.

Sampla:

Ó Neachtain, J.S., 2003. Agallamh le Joe Steve Ó Neachtain, scríbhneoir, An Spidéal, 1 Meán Fómhair.

2.7 Foinsí Leictreonacha

2.7.1 Ábhar ar an Idirlíon

1. Údar/Eagarthóir, Bliain.
2. *Teideal* an leathanaigh [ar-líne].
3. Áit an bhfuil an foilsitheoir lonnaithe agus ainm an fhoilsitheora (más ann dó/má tá a fhios agat).
4. ‘Ar fáil ag:’ agus seoladh URL chomh fada le .htm

5. (An dáta ar léigh tú é).

Samplaí:

Foras na Gaeilge, 2006. *Príomhfheidhmeannach nua ceaptha ar Fhoras na Gaeilge* [ar líne].
Baile Átha Cliath: Foras na Gaeilge. Ar fáil ag:

<http://www.gaeilge.ie/foras/news/article.asp?id=159> (léite 15 Lúnasa 2006).

Ó Muirí, D., 2006. *Dúnmharú* [ar-líne]. Gleann Cholm Cille: Beo! Ar fáil ag:

http://www.beo.ie/2006-08/?page=cuinne_na_nealaion&content_id=142 (léite 3 Meán Fómhair 2006).

2.7.2 Irisí leictreonacha

1. Údar, bliain.
2. ‘Teideal an ailt’.
3. Teideal na hirise *i gcló iodálach* [ar-líne].
4. Uimhir, mí (más ann dó).
5. ‘Ar fáil ag’ agus URL chomh fada leis an deireadh.
6. (An dáta ar léigh tú é).

Sampla:

Korgen, K., Odell, P. & Schumacher, P., 2001. ‘Internet Use Among College Students: Are There Differences By Race/ethnicity?’ *Electronic Journal of Sociology* [ar-líne], 5 (3), Márta.

Ar fáil ag: <http://www.sociology.org/content/vol005.003/korgen.html> (Léite 12 Iúil 2002).

2.7.3 Teachtaireachtaí ríomhphoist

1. Seoltóir (seoladh an duine a sheol an ríomhphost), Lá Mí Bliain.
2. Ábhar na teachtaireachta.
3. ‘Ríomhphost chuig’ ainm an duine ar sheol tú an teachtaireacht chuige
4. (Seoladh ríomhphoist an duine eile).

Sampla:

Walsh, J. (John.Walsh@oegaillimh.ie), 21 Meán Fómhair 2005. Ábhar: Ceist faoi pholasaí an Údaráis. Ríomhphost chuig Údarás na Gaeltachta (eolas@udaras.ie).

2.7.4 Dlúthdhioscaí/Fistéipeanna/Dioscaí

1. Údar/Eagarthóir, Bliain.
2. *Teideal* [An cineál meáin]. (An t-eagrán).
3. An áit ar foilsíodh é: Ainm an fhoilsitheora (Más ann dó).
4. Ar fáil ó: Soláthraí.
5. (An dáta ar léigh tú é).

Sampla:

Hawking, S.W., 1994. *A Brief History of Time: an interactive adventure* [CD-ROM].
Crunch Media (Léite 23 Meán Fómhair 2000).

Leagan leasaithe:
Meán Fómhair 2009